

TRANSCRIPT VAN DE COMMISSIE BESTUUR VAN GEMEENTE HAARLEM
d.d. 19 januari 2023

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter: Goedemiddag allemaal, beste leden van commissie bestuur, welkom in deze raadzaal, dat is ook bijzonder om hier een keer te zitten. En welkom ook aan de wethouder, wethouder Roduner. Ik vraag eventjes rond, zijn er nog berichten van verhindering van die u wil doorgeven? Ik weet dat de heer Linder van de ChristenUnie heeft doorgeven iets later te komen. En ik heb nog geen bericht gezien van BVNL. En u bent er. Net als de waarnemend voorzitter vorige week, en toen hadden we het over, misschien wel over goede voornemens, wil ik er ook nog even op wijzen dat ik natuurlijk ook op de spreektijden let. Dat weet u, en het is ook handig als u daar zelf ook op let. En hetzelfde geldt voor de technische vragen. Een enkele kan tussendoor, maar het liefst toch technische vragen echt van tevoren stellen omdat de wethouder daar dan ook eerder op kan reageren. Dan gaan we even kijken naar de Duisenberg-onderzoeken, volgend jaar gaan we weer een start maken met die Duisenberg-onderzoeken en deze zullen zich richten op de begroting 2022 en de jaarstukken 2022. Kort daarna, de benoeming van de rapporteurs zal plaatsvinden tijdens de raad van 26 januari, dus eind van deze maand. En de benoeming, kort daarna gaan de rapporteurs beginnen met hun onderzoeken. Meer informatie is u ook toegestuurd in een email van afgelopen vrijdag. Deze ronde zijn de commissie ontwikkeling en bestuur aan de beurt en worden er twee raads- of commissieleden per commissie gezocht. Een van de oppositie en een van de coalitie. Tot nu toe heeft zich voor de commissie bestuur één raadslid aangemeld, te weten Nienke Klazinga van de VVD. Is er een kandidaat die in de coalitie zit en zich nog wil aanmelden? Dat kunt u ... Die in de coalitie zit en zich nog wil ... Zo klinkt het bijna wel, ja. U hoeft dat niet onmiddellijk door te geven maar als het morgen, uiterlijk morgen kan bij de griffie, dan kunnen wij dat registreren. Verder heb ik als mededeling het werkbezoek aan de boa's, dat is nu definitief vastgesteld op 10 februari. En u wordt nog geïnformeerd over de plaats waar wij afspreken.

2. Vaststellen van de agenda

De voorzitter: Dan gaan we verder naar het vaststellen van de agenda. Zijn er nog opmerkingen of kan de agenda conform worden vastgesteld? Ik kijk even rond. Dan stel hem zo vast.

3. Mededelingen commissieleden en wethouder(s)

De voorzitter: En dan gaan we naar de mededelingen van commissieleden en wethouders. Zijn er nog commissieleden met een mededeling? Nee? Nou, dan gaan we over naar de wethouder. Wethouder heeft ook geen mededelingen.

4. Agenda komende vergadering(en)

De voorzitter: Dan komen we bij agendapunt 4, komende commissievergaderingen, en die heeft u reeds ontvangen. Er zijn voor 2 februari al een aantal stukken, gezondheid, ter advisering de zienswijze kadernota consensus, compensatie stijgende energiekosten maatschappelijke instellingen, en het integraal veiligheids- en handhavingsbeleid 2023-2026. Al deze stukken worden dus besproken op 2 februari en de agenda komt maandag online. Dan ter bespreking het lokaal medialandschap, de samenwerking met Zandvoort en diversiteit en inclusie van de interne organisatie. Al deze stukken worden in ieder geval besproken in de vergadering van 16 februari. En we hebben voor deze vergadering geen agenderingsverzoeken ontvangen, dus dan hoeven we daar ook niet over te gaan beslissen.

Overige punten ter bespreking

5. Richting meegeven aan besteding incidentele middelen t.b.v. afweging Kadernota 2024 (FR)

De voorzitter: Dan gaan we nu over naar agendapunt 5 en dat is een punt ter bespreking, richting meegeven aan besteding incidentele middelen ten behoeve van afweging Kadernota 2024. Het college geeft in deze notitie, in deze nota aan dat op dit moment in Haarlem er alleen incidentele middelen beschikbaar zijn. Door de portefeuille financiën is namens het college toegezegd om in aanloop naar de Kadernota 2024 de raad mee te nemen met betrekking tot de besteding van de beschikbare incidentele middelen. Wat is het doel van bespreking van dit gesprek? Het college legt aan de raad drie vragen voor om richting mee te geven in de commissie bestuur. En die vragen zijn: 1, wordt de bestedingsruimte voor incidentele middelen herkend? 2, worden de criteria voor besteding herkend? En 3, aan welke beleidsvelden dienen de incidentele middelen te worden toegevoegd, en met welke verdeling tussen directe uitgaven en uitgesteld besteden, dus reserveren. Het stuk is op verzoek van het college geagendeerd, en wie mag ik hierover als eerste het woord geven? De heer Alberts, Forum voor Democratie. Gaat uw gang.

De heer Alberts: Dank u wel, voorzitter. Forum voor Democratie pleit voor het zoveel mogelijk doteren aan de algemene reserve. Gemeenteraad die beleid maakt waar wij het over oneens zijn, ook daarvan zouden wij graag zien dat zij in ieder geval financieel zo gezond mogelijk is, en wij erkennen de mogelijkheid voor een beter solvabiliteitsratio. Beleidsarmoede is gepast in tijden van relatieve erg onzekerheid. Het versterken van de kerntaken, zorg, veiligheid en onderwijs, daar zien wij met nog meer geld niet de gewenste resultaten op korte of lange termijn verschijnen vanwege de andere prioriteitstelling. Structurele problemen die daaruit voortkomen als inflatie, krappe arbeidsmarkt, doen ons vertrouwen daarin geen goed. Graag blijven wij constructief in debat met u en de kiezer over een verplaatsing van de aandacht van top-down collectief iedere burger laten meebetalen aan doelen waar we het niet over eens worden, naar het bottom-up burgers faciliteren om een krachtige, individuele speler te worden in het bijdragen aan wat hij of zij zelf belangrijk vindt voor een betere wereld. Zoals in een eerdere commissie benoemd zijn er wetenschappelijke argumenten te over om onze manier van wereld verbeteren een kans te geven. Zolang wij het op dit cruciale punt niet eens worden, pleiten wij voor sparen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik ... De heer Van Kessel, VVD.

De heer Van Kessel: Ja, dank u wel voorzitter. Allereerst wil ik graag beginnen met een compliment voor het college, want vorig jaar hebben we de situatie gehad dat in ene 12 miljoen vrij te besteden was en ja, dat was eigenlijk al in de achterkamer besloten. En het is heel erg mooi om nu te zien dat richting de Kadernota, nu we zien dat er, nou ja, zicht is op 30 miljoen incidenteel te besteden, dat daar ook eerst opgehaald wordt in de gemeenteraad van wat zouden we daarmee kunnen doen en wat willen we daarmee? Nou is natuurlijk wel te hopen dat ook de geluiden van de oppositie gehoord worden, maar goed, dat gaan we dan wel zien bij de Kadernota. De hoop is in ieder geval goed, want een van de dingen waar de VVD maar eigenlijk de hele gemeenteraad om heeft gevraagd is: zorg er nou voordat we als we richting dat financiële ravijn gaan in 2026-27, rond die tijd, zorg nou dat we daar een behoedzaamheidsbuffer voor aanhouden. Nou, in de stukken kunnen we in ieder geval al terugvinden dat het college dat voorstel heeft, en dat zag er gewoon goed uit, en daar zijn we heel erg blij mee, dus we hopen dat ook terug te zien in de Kadernota. Ja, dan kom je op die 30 miljoen uit, wat kun je daarmee doen? Nou ja, we zullen nog heel even afwachten als VVD ook wat de prioriteiten uiteindelijk zijn die de gemeenteraad meegeeft en die het college zal stellen. Maar als wij kijken naar wat is nou het grootste probleem op dit moment voor de Haarlemmers, dan is het gewoon dat het huishoudboekje van mensen zelf in de knoop komt. Mensen hebben gewoon last van de inflatie, de prijzen die hoger worden, en hebben ook last van een hoge energierekening. Het is zelfs zo erg, en dat hadden we gister gehoord op het werkbezoek dat we aan de veiligheidsdiensten brachten, dat dit een van de oorzaken is

waarom ook bijvoorbeeld huiselijk geweld toeneemt. Ja, mensen, als het aan het einde van de maand gewoon knap is, dan leidt dat gewoon tot spanningen in huis. Dus wat wij als VVD willen vragen is in ieder geval, nou ja, die 30 miljoen, of althans een deel daarvan, om dat toch terug te geven aan Haarlemmers via een lastenverlichting. Wij hebben dan gekeken, ja, hoe zou je dat dan kunnen doen? En dan zouden wij het voorstel willen doen dat er in ieder geval voor alle belastingen en heffingen, dat is dan denk ik ook de vraag aan de wethouder, zou die die langs de lat van de prioriteiten kunnen leggen die nog gesteld worden, zodat we later nog een afweging kunnen maken? Maar als we al een beetje door de oogharen heen kijken hebben wij wel een lichte voorkeur voor een eenmalige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing, die is op dit moment 392 euro per huishouden, en dat is een heffing die zowel voor huurders als huizenbezitters geldt. Dat geldt niet voor die andere heffingen. Ja goed, en op het moment dat je 30 miljoen hebt en je deelt die door de 78 duizend huishoudens die we hebben, dan kun je eigenlijk eenmalig die afvalstoffenheffing kwijtschelden. Nou, nu verwacht ik natuurlijk ook dat er een aantal andere raadsleden daar misschien andere ideeën bij die 30 miljoen hebben. Dus als in ieder geval al een deel van dat geld daarvoor gebruikt kon worden zou dat heel erg mooi zijn. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Ayan.

De heer Ayan: Ayan. Dank u wel, voorzitter. Even een vraagje. Het klinkt heel sympathiek om die afvalstoffenheffing dit jaar maar niet te heffen. Maar dat u, ja, u heeft ook een verhaal over dat mensen in de knel komen vanwege te hoge kosten. Maar u stelt wel voor om dan iedereen maar die afvalstoffenheffing terug te geven. Is dat niet een beetje, ja, moet ik zeggen, schieten met een ... Hoe noem je dat? Met een kanon op een mug? Kan het niet veel efficiënter verdeeld worden?

De voorzitter: De heer Van Kessel.

De heer Van Kessel: Nou ja, goed, in Haarlem hebben we natuurlijk best wel behoorlijke impuls gegeven aan de minimaregelingen die al toenemen. Er bestaan ook al mogelijkheden voor mensen die het zwaar hebben om die afvalstoffenheffing kwijtgescholden te krijgen, dus dat is al ontzettend sociaal en fijn beleid. Nou, dus dat is heel erg goed, en dat helpt ook. En dan lijkt ons het een goed idee om het ook eenvoudig te houden, en dan is zal maar zeggen als je gewoon simpelweg een heffing niet heft, is wel een van de makkelijkste manieren, want we moeten ook er niet voor zorgen, zoals je bijvoorbeeld bij de Belastingdienst ziet of met toeslagen gaat werken en dergelijke, dat het te ingewikkeld wordt. En dit is een manier waarop de gemeente eigenlijk best wel makkelijk al die huishoudens gewoon een korting kan geven, dat geld weer terug kan geven. Dus die afvalstoffenheffing is eigenlijk een hele fijne manier om dat te doen.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Van Zetten.

Mevrouw Van Zetten: Ja, even ... U wil eigenlijk al binnen een redelijk termijn die 30 miljoen ergens aan besteden, maar denkt u niet dat na '27, '26-'27, die 30 miljoen ook heel erg nuttig kan zijn? Want we kunnen natuurlijk niet in de toekomst kijken. Wat denkt u daarvan, kan het dan niet nog meer nodig zijn?

De voorzitter: De heer Van Kessel.

De heer Van Kessel: Ja, in het stuk staat ook dat er een behoedzaamheidsbuffer wordt aangehouden, dus dat vond ik een goed idee.

De voorzitter: De heer Klaver, interruptie of een termijn?

De heer Klaver: Ja, nog even voor ...

De voorzitter: Interruptie.

De heer Klaver: Ja. Nog even voortbordurend op de vraag van Jouw Haarlem. We hebben natuurlijk ervaring met generieke maatregelen in het kader van de hoge energieprijzen, namelijk die 139 euro per maand die iedereen toekomt. Ja, dat is inderdaad schieten met hagel. Vindt u het inderdaad een goed idee om zo'n generieke maatregel te nemen die terechtkomt bij heel veel mensen die het misschien niet direct nodig hebben?

De voorzitter: De heer Van Kessel.

De heer Van Kessel: Ja, kijk, ik hoor u eigenlijk ... Mijn vraag terug zou zijn eigenlijk: betwist u eigenlijk dat er veel Haarlemmers zijn die dat geld heel goed kunnen gebruiken? Die gewoon als ze 3, 400 euro terug zouden krijgen of niet zouden hoeven betalen, dat die daar ontzettend veel aan hebben? En als u dat niet in twijfel trekt, dan zou u dit een goed voorstel moeten vinden. En nu zeg ik ook erbij, nu heb ik dit ook in de week gelegd ook bijvoorbeeld binnen mijn partij en bij anderen gekeken, en daar hoorde ik een aantal mensen dit geluid wel geven. Maar die oplossing was er ook, die zeiden gelijk van nou, dan geef ik net als die energiebelasting, die toeslag die we terugkregen, dan geef ik dat aan de voedselbank of ik geef dat aan een goed doel. Dus mensen kunnen eigenlijk zelf bepalen als zij vinden dat ze het niet nodig hebben, nou ja, om dat weg te geven om daar iets goeds mee te doen. Dus op zich vind ik dat een hele, nou ja, aardig voorstel dan.

De voorzitter: Interruptie van de heer Klaver, CDA.

De heer Klaver: Ik snap wat u zegt, maar zou toch niet beter zijn om dat geld veel gericht in te zetten naar de mensen die het echt nodig hebben?

De heer Van Kessel: Ja, is dus wat we doen want ik denk dat er dus ontzettend veel mensen, en dat gaat door alle lagen heen van de werkende mensen, die hele middenklasse hebben we het over, die gewoon merken dat het krap wordt. En die kunnen die paar tientjes alleen al, maar in dit geval kunnen we dit zelfs tot 380 euro laten oplopen, kunnen dat gewoon heel goed gebruiken. En ja, als ik dan moet kijken, of we geven dat zomaar weg aan een aantal, ja, cadeautjes of dingen die ... Dat is een vraagstuk waar je het anders aan uitgeeft en dan moet je het ook ...

De voorzitter: De heer Van Kessel, u heeft ook een vraag, interruptie van heer Anan.

De heer Amand: Amand is de naam nog steeds. Dus ik had een vraag aan VVD natuurlijk, de middeninkomens daar hebben we het al over. En de sportclubs die ook een beetje, nu een beetje allemaal in de problemen komen, en zijn al reeds in Haarlem, hoe staat u daar erin, mogen die ook nog meeprofiteren dan?

De heer Van Kessel: Nou ja, alle mensen die lid zijn van een vereniging krijgen dus ook dat geld terug, dus dat is ontzettend fijn.

De voorzitter: De heer Amand.

De heer Amand: Nog een vervolgvraag, voorzitter, daar laat ik het even bij. Kijk, het is ook een heleboel clubs hè, n ik praat niet over de personen maar ik praat over de clubs die in de problemen zitten want daar hoor ik u niet over. Die zijn er ook hè, en dat is ook voor de jongelui en voor de ouderen.

De voorzitter: De heer Van Kessel. Geen ... Nee, oké. Wie kan ik verder het ...

De heer Amand: Ik zal hem nog een keer herhalen. We hebben natuurlijk de clubs praten we over, en die hebben natuurlijk ook problemen en die zitten heel diep in de problemen. En dan vergeten we natuurlijk nog de ouderen die het heel slecht hebben op '...'. Dus dat wil ik een antwoord.

De voorzitter: Mijnheer Amand, wat is uw vraag aan de heer Van Kessel?

De heer Amand: Nou, dat is de vraag aan mijnheer Van Kessel maar die wil geen antwoord, dus daar ben je gauw klaar mee natuurlijk.

De heer Van Kessel: Nou, mijnheer Amand die is heel slecht in luisteren want ik zei al: al die Haarlemmers krijgen geld terug. Dus de ouderen waar hij over heeft, had hij het in zijn eerste termijn trouwens, of eerste interruptie niet over, die krijgen dan dus, ieder huishouden heb ik het over, die krijgen dat terug. En dat zijn ook mensen die daardoor misschien als ze 400 euro terugkrijgen wel geld hebben om hun kind naar een vereniging te sturen. Dus dit is geld wat ingezet wordt voor Haarlemmers en die kunnen zelf bepalen waar ze dat aan uitgeven. Aan een goede tas boodschappen of hun kinderen naar sport sturen of aan het goede doel geven. Dus op zich is dit een heel aardig voorstel, lijkt mij.

De heer Amand: '...' als het mag, een korte vraag, is het gewoon de clubs heb ik het over. Ik heb het niet over de rest, de clubs zelf die in de problemen zitten, want daar hoor ik helemaal niet over.

De voorzitter: We gaan het hier 2 februari over hebben ook, mijnheer Amand. Ik geef het ... Wie kan ik het in de volgende ... Wie kan ik als volgende het woord ... De heer Trompetter, Actiepartij.

De heer Trompetter: Dank u wel, voorzitter. Actiepartij heeft net als twee jaar geleden bij de '...' Duurzaam doen een lijst met concrete bestedingen van incidentele middelen opgesteld. Op de spreektijd beperk ik mij tot de hoofdlijnen. Het college vraagt de commissie een drietal zaken. Zien wij ruimte voor besteding van 30 miljoen? Antwoord: ja. Zijn wij het eens met de door het college gestelde criteria? Ja. En vraag 3, en even kijken ... Nou, dan de voorkeur van de besteding zoals gevraagd. Wij zien graag de besteding in de programma's: 1, maatschappelijke participatie, 2, ondersteuning en zorg, en 4, duurzame '...' ontwikkelingen en 5, beheer en onderhoud. Ook betekent dat het cluster vastgoed, het investeren in vastgoed voor onder andere beschermd wonen, het depot voor huisvesting van het Frans Hals Museum wat al een tijdje boven ons hoofd hangt, de huisartsenpraktijk is daar daarmee te doen, het tekort aan huisartsen waar we het laatst over hebben gehad. Dat kan in gemeentelijk vastgoed, maar ook door verwerving. En zo'n 10 miljoen euro zou deze ambities moeten kunnen helpen realiseren. Ten tweede, een verhoging van het initiatievenbudget voor wijken en zelforganisaties. De gemeente heeft personeelstekorten en wij moeten blij zijn met wat Haarlemmers zelf kunnen bijdragen. Misschien kan dat door de die budgetten te verhogen. Dan verbetering van de verkeersveiligheid van de Oudeweg aan de Waarderpolder en de fietsveiligheid rondom de scholen en eventueel de '...' Schipholweg om daar de oversteek te vergemakkelijken. Dan een impuls duurzaamheidsleningen en verduurzaming vastgoed, zoals het CDA ook voorgesteld had bij mijn weten. Dan is er nog een optie om de parkeerkosten in '...' te maken vanwege het parkeren zeg maar wat in die wijk nu op straat wat verminderd wordt. En tot slot eventueel vakanties voor langdurig zieke minima. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik als volgende het woord geven? De heer Wiedemeijer, PvdA.

De heer Wiedemeijer: Ja, dank u wel voorzitter. Ik wilde het in vier blokjes behandelen, eerst de financiën, dan de criteria, dan een aantal prioritaire thema's en een aantal ideeën per thema. Om te beginnen bij de financiën, het voorgestelde bedrag ziet de PvdA als grote veiligheidsmarge. Immers, het financiële ravijn is volledig in het bedrag meegenomen terwijl eigenlijk hoop ik wel dat het Rijk t.z.t. voor voldoende financiering van de gemeente zorgt. Daarnaast zit er nog een groot overschot in de algemene reserve wat op een later moment eventueel beschikbaar komt, dus de PvdA is akkoord met het bedrag want dat is al vrij conservatief

begroot. En wij gaan zodoende voor keuze A, welke in deze periode zoveel mogelijk middelen beschikbaar stelt. Daarop voortvloeiend zijn wij ook akkoord met de criteria, het jaar ... Het staat nu de eerste drie jaar van deze periode genoemd, dat mag ook worden verruimd naar de gehele bestuursperiode. Dan ga ik verder met een aantal inhoudelijke, prioritaire thema's voor de Partij van de Arbeid en dat zijn een socialer Haarlem, een duurzamer en groener Haarlem, en betaalbaar wonen, en een blokje overig. En dan zal je altijd zien dat in het blokje overig de meeste ideeën landen, maar daar zal ik zo op komen. Dan ga ik graag een aantal inhoudelijke ideeën bij de desbetreffende prioriteiten af. Bij een socialer Haarlem zien wij als prioriteit een impuls voor de versnelde uitstroom van de maatschappelijke opvang naar wonen. En daarnaast zien wij graag, omdat vanaf 2024 vallen de middelen weg voor de uitvoering van de inburgering, dat zien wij graag doorgetrokken. En daarnaast hebben vorige week in bestuur ook gesproken, de mogelijkheid van een flexibel inzetbare pool mensen binnen het sociaal domein. Daar is de Partij van de Arbeid ook van gecharmeerd, gezien alle uitdagingen die op ons afkomen. Daarnaast zijn wij ook benieuwd naar de mogelijkheid om gedurende dit jaar extra energietoeslag uit te keren, welke wettelijke mogelijkheden daarvoor zijn. En daarnaast is er nu ook een aanpak energiearmoede opgezet en wij zien ook graag daarbij succes in deze periode extra impuls aangegeven. En dan ga ik verder met een groener en duurzamer Haarlem. En dan om verder te gaan met de energiekosten, zien wij graag intensivering van de isolatie van de Haarlemse woningen, omdat dat een structurele, blijvende aanpak heeft voor de reductie van de energiekosten die Haarlemmers ervaren. Daarnaast zien wij graag additionele budgetten en subsidies van vergroening in de openbare ruimte, en dat kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Graag zien wij daarbij een structuur zoals wij die hebben gezien bij Schalkwijk aan Zet, waarbij bewoners ook zelf ideeën kunnen aandragen en zelf kunnen kiezen hoe hun buurt het best kan worden vergroend en de openbare ruimte kan worden ingericht. Voorzitter, dan ga ik verder met wonen. Gezien de wooncrisis, de oplopende bouwkosten, de stijgende rente en het tekort aan bouwvakkers, vrezen wij voor het onder druk staan van de nieuwbouw en zien wij graag een aanvullende impuls voor de zogenaamde reserve ongedeelde stad om nieuwe tekorten op te vangen. Ook zien wij graag, zoals wij ook bij de Kadernota hebben besproken of bij de begroting, een van de twee, is het principe van geen dure woningen bouwen op eigen grond. Dat betekent dat er aanvullende tekorten ontstaan op de grondexploitaties, maar die kunnen wij vanuit de incidentele middelen opvangen. En ik hoor van links tot rechts iedereen hier in de raad zeggen dat we één ding niet nodig hebben en dat is dure woningen. Dus dat kan er prima onder vallen. Dan ga ik verder met het blokje overig. Nou, zoals ik al, nou ja, daar valt dan het meeste onder. Waar mogelijk zien wij graag het versneld inhalen van het achterstallig onderhoud in de stad. Daarnaast zijn wij ook, de heer Trompetter noemde net al iets vergelijkbaars, een aanvullende impuls voor de evenementensubsidies de komende jaren. En daarnaast zijn wij ook benieuwd of de taakstelling voor de cultuurhuisvesting in de bibliotheken ook in het Westland van de periode kan worden geschrappt, want we begrepen ook bij de prioriteringsdiscussie dat dat ook personeelscapaciteit kost, dus dat is een win-win. Gezien de discussie van vorige week zien wij ook mogelijkheden om de gemeente Haarlem als aantrekkelijke werkgever te positioneren, bijvoorbeeld door het opzetten van extra traineeships. En daar vragen wij specifiek aandacht voor mbo'ers. En daarnaast, het werd net ook al genoemd, aanvullende impuls voor de reserve vastgoed om het bestaande vastgoed sneller te verduurzamen, maar ook om het toegankelijker te maken. Nou, daar rond ik voorlopig mee af.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Van Zetten.

Mevrouw Van Zetten: Ja, komt u uit met die 30 miljoen? Kunt u wel rekenen, mijnheer Wiedemeijer?

De voorzitter: De heer Wiedemeijer.

De heer Wiedemeijer: Nou, dat kunnen wij zeker. Maar wij denken ook dat op al deze ideeën kunnen ook met kleine impulsen een wereld van verschil worden gemaakt.

De voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik hierna het woord ... Mevrouw Çimen, D66?

Mevrouw Çimen: Ja, dank u wel voorzitter. Vorige week hebben we gesproken over de grenzen aan de uitvoeringskracht in Haarlem, en daar zullen we ook rekening mee moeten houden bij de besteding van dit extra geld. En dan zijn er vandaag drie scenario's op tafel: 10, 15 of 20 miljoen direct uitgeven, waar we uit kunnen kiezen, maar ik vraag me dan wel af of we al die bedragen ook echt weggezet kunnen krijgen in de komende paar jaar. En kan de wethouder hierop ingaan en daar ook zijn visie op meegeven? Tegelijkertijd heeft ook D66 hard nagedacht hè, waar zouden we dit geld aan kunnen besteden? En de D66-fractie zou dit extra geld willen inzetten om gestelde ambities te versnellen. En dan zouden wij graag willen beginnen met vergroening en verduurzaming van Haarlem. En dan denken wij aan de vergroening van onze vele schoolpleinen in de stad. En ik zou dan ook willen voorstellen om hier een subsidiepot van te maken zodat organisaties en scholen zelf hier, zich hier direct kunnen melden en in actie kunnen komen zonder dat daar weer een heel blik aan ambtenaren voor open moet worden getrokken. En D66 zou daarnaast ook willen pleiten voor een subsidiepot voor de verduurzaming van sportverenigingen en de vele speeltuinen in onze stad. Daarnaast het thema fiets en de fietsveiligheid van schoolgaande kinderen. We zien dat kinderen en jongeren steeds moeilijker überhaupt aan een fiets kunnen komen. Niet alleen bij minima, maar ook juist voor gezinnen met middeninkomens. En D66 denkt, nou ja, misschien een ludiek plan, maar zouden we niet duizend fietsen kunnen geven aan Stichting Leergeld, die er vervolgens voor zorgt dat die fietsen bij schoolgaande kinderen en jongeren komen die het nodig hebben? En dan even hardop nadenkend, zouden we die fietsen dan kunnen inkopen via Spaarne Werkt? En wat betreft fietsveiligheid, beetje wensdenken wellicht, willen we aandacht vragen voor het aanpakken van ...

De voorzitter: Mevrouw Çimen? U heeft interruptie van de heer Trompetter.

Mevrouw Çimen: Mag ik één zin afmaken? Eén of twee fietsoversteekplaatsen bij scholen, en daar zou gedacht kunnen worden aan bijvoorbeeld Rudolf Steiner, ECL of Sancta.

De voorzitter: De heer Trompetter.

De heer Trompetter: Ja, dank u wel voorzitter. Mevrouw Çimen, bent u bekend met het aantal instellingen en particuliere organisaties die al die fietsen leveren? Zoals het ANWB fietsenplan, is het dan goed om daar ook rekening mee te houden en daarbij aan te sluiten in plaats van een heel nieuw ding op te tuigen, wat vindt u daarvan?

Mevrouw Çimen: Het is maar een idee, en we zaten gewoon een beetje hardop na te denken in de fractie. Maar als er ook aangesloten kan worden bij andere organisaties die dat al heel goed doen en dat zouden kunnen uitbreiden, uiteraard, tuurlijk. Dan cultuur. Het is al eerder genoemd, volgens mij door de Actiepartij, D66 wil een bedrag reserveren voor het depot van Frans Hals. Dat hangt al jaren boven de markt en we gaan daar hopelijk deze periode echt koers zetten als raad en dan moet er vervolgens wel geld beschikbaar zijn om tot actie over te gaan. En dan de laatste suggestie die wij zouden willen doen, het uitbreiden van Schalkwijk aan Zet over heel Haarlem. Schalkwijk aan Zet is een beproefd en succesvol concept, het is ook al een paar keer herhaald. En volgens mij is er ambtelijk niet heel veel voor nodig om dat naar de andere stadsdelen uit te breiden, maar is er nu wel voldoende geld om dit de komende paar jaar te organiseren. En dan de laatste vraag, voorzitter.

De voorzitter: Sorry, mevrouw Çimen, u heeft een vraag van de heer Amand.

De heer Amand: Dank u wel voorzitter. Ik had één vraag eigenlijk aan D66. Hoor ik nou zeggen: uitbreiding van Frans Hals, andere locatie erbij. Hebt u ook gedacht aan Schalkwijk, of niet, voor een andere locatie?

De voorzitter: Mevrouw Çimen.

Mevrouw Cimen: Oké, we gaan meteen de cultuurdiscussie voeren. Dat zou ik hier eigenlijk liever niet willen doen, maar wij zouden wel graag Frans Hals willen laten waar het nu is. Dan laatste vraag aan de wethouder: kan de wethouder aangeven hoe het verdere proces er hierna uitziet? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, dan kijk ik even, de heer Drost, GroenLinks.

De heer Drost: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, GroenLinks wil natuurlijk ook wel wat zaken meegeven en voornamelijk ook wat uitgangspunten. Hebben we vorige week al gedaan bij de prioritering maar misschien toch goed om een aantal zaken daar even kort in te herhalen. We hebben natuurlijk een krappe arbeidsmarkt, beperkte capaciteit. Nou, ik denk dat de meeste partijen daar ook wel in kunnen aansluiten. Kijk nou goed, hoe doe je bijvoorbeeld door slimme cofinanciering kan kijken dat je wat niet te veel capaciteit kost maar waardoor je wel verduurzaming en bepaalde doelen haalt, lijkt als een goed idee. Daarbij, voor ons hè, dat coalitieakkoord, dat is net, nou al een tijdje droog maar redelijk niet heel lang geschreven. Dus in algemene zin, nou, vanuit ons zou het wel fijn zijn als, ja, de '...' waar het geld aan wordt besteed, nou, wel daar redelijk bij aansluit. Vooral ook richting de uitvoering, dus niet allemaal plannen, nieuwe plannen aan beleid, maar juist kijken hoe we zo snel mogelijk, nou, die stad kunnen verduurzamen en, nou, de toekomst van de stad ieder geval centraal. Het college heeft een aantal vragen aan ons gesteld. Nou ja, we herkennen de bestedingsruimte, volgens mij, die is ruim dus daar zouden we ook niet aan iets anders in willen. Ook die criteria zijn verder prima, we hadden iets minder gevoel bij die minimale grens van 5 ton. Als er nou een goed idee is wat daaronder zit, ja, nou ja, ik snap dat je hem als algemeen uitgangspunt neemt maar als daar net een goed idee eens iets onder zit, neem het vooral mee, zouden we willen zeggen. Ja, wat betreft beleidsvelden zien we onder andere versnellingen op klimaat en energie. We dachten bijvoorbeeld, maak een extra inzet bijvoorbeeld op FIXbrigades, energiecoaches. Maar nou, zoals gezegd, ook slim cofinancieren van bijvoorbeeld coöperaties in de stad die met verduurzamen bezig zijn. We zouden het fijn vinden als er enige aandacht is voor circulaire economie. Daar zijn ook wel wat cofinanciering mogelijk voor ondernemers om te verduurzamen, ook richting impactondernemen, de voedsel economie, ik noem maar wat thema's. Nou, daarnaast het vergroenen van de openbare ruimte kan je ook alle kanten mee op. Er is natuurlijk al best wel een bedrag gereserveerd, maar daar dachten we ook bij, zeker de projecten die in de richting uitvoering gaan, maak ook werk met werk. Ik denk dat er soms, nou, het gaat steeds beter maar kijk nou of je gewoon al onze ambities die we hebben, die ook gewoon meeneemt, dus reserveer daar ook wat geld voor. Verder zou ik nog wel willen benoemen, zitten natuurlijk vol in de discussie rond parkeerregulering. Nou, onze partij vindt het belangrijk dat je ook snel ook de voordelen daarvoor ziet, dus we zouden ook willen vragen: kijk ook naar wat is er nodig om de vergroening te versnellen daarin? Als dat nodig is horen we het graag. En als laatste punt, nou ja, Haarlem aan Zet werd al genoemd. Dat kan een voorbeeld zijn. Waar wij aan zaten te denken, we hebben natuurlijk 5 ton vanuit die Innovatieprijs ontvangen vanuit Europa. Misschien is het wel, die gaat natuurlijk uiteindelijk op de grote hoop, maar misschien is wel een goed idee om daar specifiek dat geld te reserveren en daar kunnen we alle kanten mee op hoor, maar, nou, lijkt wel goed om in ieder geval daar specifiek een doel aan te koppelen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Klaver, CDA.

De heer Klaver: Ja voorzitter, wij kunnen ons vinden in de bestedingsruimte voor de incidentele middelen. We kunnen ons vinden in de criteria. We kunnen ons vinden in de verdeling van 15-15, dus daar zouden we een voorstander van zijn, 15 miljoen uitgeven en 15 miljoen reserveren. Aan welke zaken ... Want dat vinden we een behoedzame aanpak. Het biedt ook de mogelijkheid om zo nodig tussentijds bij te sturen. Aan welke zaken denken we als het gaat om de besteding van de gelden? We denken aan toegankelijkheid, 2018 was het jaar van de toegankelijkheid, maar nog steeds zijn er veel belemmeringen die de toegankelijkheid beperken van mensen die slechte ter been zijn, et cetera. Dat zouden we graag versneld willen oplossen. En om het bewustzijn van de commissieleden nog wat aan te scherpen roep ik deze nog maar even in herinnering. Ik heb er een stapeltje meegenomen, en ik heb voor iedereen een uit te delen. Dus dit is de deurhanger als je

belemmeringen tegenkomt in de openbare ruimte, door de gemeente mogelijk gemaakt destijds. En als het om toegankelijkheid gaat, gaat het natuurlijk ook om de digitale toegankelijkheid van onze inwoners, om de digitale dienstverlening, de toegankelijkheid van de digitale dienstverlening. Het tweede thema is vitaliteit. Wat ons betreft initiatieven stimuleren die de vitaliteit van de stad vergroten. Dat betekent voortzetting van het mantelzorgcompliment en het mogelijk maken van respijtzorg, het uitbouwen van speelgelegenheden, het upgraden van de speelgelegenheden voor onze kinderen, en het verder uitbouwen van sport en recreatie in de openbare ruimte.

De voorzitter: Mijnheer Klaver, u heeft een vraag van de heer Amand.

De heer Amand: Ja, een interruptie, voorzitter. Een vraag, ja, die is al jaren gesteld. Zorg nou eens voor goede fietsenstallingen in buurten, maar daar hoor ik u niet over, enkel maar over '...'. Dat hebben we al meer gedaan, elke buurt heeft dat gedaan, maar dat is niet van de grond gekomen. Dus mijn vraag is: wanneer gaat u nou echt iets realiseren met al uw grote zorgen?

De heer Klaver: Nou, ik denk dat we elkaar de hand kunnen geven want als het gaat om die toegankelijkheid dan is vaak de fiets een belemmering, die staan vaak in de weg, dus als we daar goede voorzieningen voor treffen dan bevordert dat de toegankelijkheid voor mensen slecht ter been. Het derde thema, versnelling van de verduurzaming van het vastgoed, het gemeentelijk vastgoed en de woningen, heb ik al diverse sprekers horen duiden. De euro die we vandaag uitgeven ter besparing van de energie, verdienen we morgen terug en creëren we voor de toekomst extra bestedingsruimte. En het CDA denkt daarbij ook speciaal aan de verduurzaming van sportvelden en sportaccommodaties en de mogelijkheden die sportvelden bieden voor het opwekken van energie. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan het woord aan de heer Kuin, SP.

De heer Kuin: Ja, dank u wel voorzitter. Ook wij vinden dat er een grote veiligheidsmarge in het verhaal zit, om het netjes te zeggen. We hebben het over incidentele gelden, maar die zijn incidenteel gemaakt doordat er in 2026 een andere financieringssysteem is aangekondigd, maar je kunt niet zomaar aannemen dat dat heel veel slechter uitpakt. Er vinden nog verkiezingen plaats voor 2026, dus dat is al een, ja, een veilige veronderstelling. Vervolgens is er in de bedragen die jaarlijks beschikbaar zijn 4 miljoen in mindering gebracht omdat autonome stijging zouden kunnen plaatsvinden. Is ook alweer een veiligheidsmarge. En dan komt er opgeteld 51 miljoen uit waarvan 20 miljoen sowieso wordt weggezet, en daarom hebben wij het over slechts 30 miljoen. Ik roep in de herinnering dat we in 2021 34 miljoen over hadden en in 2022 ruim 20 miljoen over hadden, dus er wordt hier nogal ruim en veilig begroot. En je kunt denken: nou, dat is veilig, dat is mooi. Wij zeggen: daarmee benadelen we de Haarlemmers, want we zouden meer mooie en goede dingen kunnen doen met dat geld. Ervan uitgaan dat we in ieder geval die 30 miljoen hebben, wat ons betreft meer, vinden wij dat dat niet in reserves moet komen maar dat besteed moet worden aan de armoede in Haarlem en aan de energietransitie. En dan niet in het stimuleren van yuppen dat die hier mooie dingen gaat doen, maar in het stimuleren en in het ondersteunen van mensen met lage inkomens zodat die ook mee kunnen doen aan die energietransitie en ook daarvan kunnen profiteren. Zoals eerder aangekondigd door SP en Jouw Haarlem, ons zonnepanelenplan niet op individuele beslissingen gebaseerd, maar gedaan door de gemeente met een energiebedrijf. En Jouw Haarlem zal verder ingaan op het thema armoede. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Geef ik het woord aan de heer Aynan.

De heer Aynan: Ja, dank u wel voorzitter. Voortbordurend op het verhaal van de SP. Inderdaad, de prijzen rijzen de pan uit, de boodschappen zijn voor velen echt, nou ja, heel erg duur aan het worden, de energieprijzen voor velen onbetaalbaar. En we zien dat op dat punt de urgentie steeds groter wordt. Toename van huurachterstanden, zorgverzekeringen die niet betaald worden. De cijfers spreken voor zich. En daarom

zeggen wij niet A, B of C, maar D, dat is namelijk een energie- en armoede fonds. Dat is gericht op mensen die het nu nodig hebben, die het echt gewoon niet trekken. We zien de tekenen dus, en niet zomaar, zoals de VVD voorstelt, geld geven aan degenen die toch al een dikke portemonnee hebben, maar gericht op degenen die onze hulp keihard nodig hebben. Dus een armoedefonds voor degenen die door, ja, door het ijs zakken. En een energietransitie voor iedereen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Zandwijken, Partij voor de Dieren.

De heer Zandwijken: Voorzitter, allereerst waarderen wij dat het college richting vraagt met betrekking tot de incidentele middelen. Op vraag 1 en 2 kunnen wij ja antwoorden. Op vraag 3 kunnen wij uit de voeten. Wij stellen voor de incidentele middelen beschikbaar te stellen de volgende doelen: uitbreiden en opschalen van Haarlemse isolatieprogramma dat zich richt op de lage en middeninkomens, en voor wie het isoleren van hun huis een te complete en te dure operatie is. Uit het programma wordt momenteel uitgerold, maar de opgaves zijn zodanig groot dat extra financiering hier geen kwaad kan. Extra middelen betekent dat we meer huizen kunnen isoleren, mensen geen torenhoge energierekening meer hebben en er comfortabeler bijzitten. Het is voor de lange termijn, het is duurzaam en het is sociaal beleid. Wij willen kunnen instappen op iets dat, op wat nu al wordt opgezet. Ook willen we middelen toevoegen aan het uitvoeringsprogramma ecologisch beleid. Niet alles uit het programma kan met koppelkansen worden gerealiseerd. Maar de noodzaak om de natuur in Haarlem te vergroten is groot. Door extra middelen toe te kennen kan er een versnelling plaatsvinden. Tot slot zouden wij extra impuls willen geven aan de vergroening van schoolpleinen, zodat binnen de collegeperiode alle schoolpleinen op groen kunnen gaan. De uitvoering zou wat ons betreft wel bij de scholen en de ouders moeten liggen en met eventuele rol van groencoaches. Daarbij zouden we met dit project willen inzetten op samenwerking met Meerbomen.nu. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Smit, OPH.

De heer Smit: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ja, als je zo'n beetje aan het eind van de rit zit dan hoor je leuke dingen. Ik begin natuurlijk wel met onze traumatische ervaring van de verdeling van 12 miljoen aan leuke speeltjes, daar is wel van geleerd en dat is het positieve van dit document. De heer Drost geeft al aan, in het coalitieakkoord staat 16 miljoen en het is wel handig als je daar met de uitgaven wel een beetje op aansluit. Zelfs ik kan dat beamen, onze positie. Maar wel met de constatering dat die 16 miljoen voor een flink deel structureel is, en daar krijgen we nog straks in 2027 nog wel een probleempje mee. En terecht wordt nu gezegd, de uitgaven nu gedaan gaan worden moeten incidenteel zijn, maar liefst structuurversterkend. En we hebben nu al een paar voorbeelden gehad van uitgaven die gedaan worden die incidenteel genoemd zijn maar structureel zijn, zoals bijvoorbeeld de versterking van de griffie. Gewoon structurele middelen zijn nodig. We moeten dus opletten dat het inderdaad incidenteel is, maar als het kan het effect heeft dat het vervolgens de structuur van de stad versterkt. Mevrouw Çimen zegt heel terecht, en dat beamen wij ook, dat je heel veel kunt programmeren om te gaan doen maar je moet de mensen hebben, en haar boodschap is: doe het in de uitvoering, niet in het beleid. Nou, daar staan wij volledig achter. En als je naar de uitgangspunten kijkt, dan vind ik de bestedingsruimte, die herken ik. Kom daar nog even op terug. En de criteria vind ik, ja, nou, vooruit, maak ze, maar 5 ton. Nee, als er iets van 50 duizend euro de stad geweldig helpt dan doe je 50, of 100. Ik vind: je moet er geen grenzen aan stellen, want de suggestie die je daaraan hebt is dat kleine dingen niet interessant kunnen zijn of kleinere dingen. Ik hoop dat de wethouder dat wil beamen. Voor ons zou het eigenlijk zo moeten zijn dat je het bedrag niet probeert in één keer bij de Kadernota uit te geven, in welke variant dan ook, de 10, 20, of de 30. Maar dat je je afvraagt: wat kan ik in 2023, '24, '25 en '26 doen, en laat ik nou nog een stukje in reserve houden want je weet niet of de komende jaarrekeningen ook zo rooskleurig zijn als de afgelopen inclusief '22, want de situatie in Oekraïne vergt enorme financiële inspanningen van de NAVO-landen. En ook het element hoge energierekening vraagt, ja, we gokken maar misschien 5 miljard, maar het kan uiteindelijk als het tegenvalt toch veel meer zijn, alleen voor Nederland. Dus wees voorzichtig en zorg ervoor dat je niet in één keer, en dat is het pleidooi van OPHaarlem, het bedrag wegzet en iedereen tegen

elkaar op gaat bieden voor leuke dingen, want ze zijn er. Ik herken er een aantal, die ga ik niet herhalen, maar daar sta ik ook echt wel achter. Maar wees voorzichtig met het tranchegewijs inzetten van het geld en kijk de komende jaren of het inderdaad zo goed gaat dat je ook in '25 en '26 inderdaad dat geld hebt om te besteden. Dank u wel, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog eventjes, mevrouw Van Zetten, Hart voor Haarlem.

Mevrouw Van Zetten: Ja, dank u wel voorzitter. Nou, ik hoor een enorme gretigheid om geld uit te geven en iedereen praat maar over de energieprijzen. Nou, toevallig zakt de prijs voor gas behoorlijk dus alles is eigenlijk dan weer een korte termijn, en dan is het toch nadenken over de lange termijn. Wat Hart voor Haarlem betreft gaan we zoveel mogelijk geld stoppen in de algemene middelen waar we dan als er iets is, als het nodig is, een voorstel krijgen van het college dat het ook transparant en open kan besproken worden in de raad. D66 is ... Nou, sorry, we waren altijd, wij als D66 waren altijd tegen het vormen van potjes. Daar was min of meer een eind gemaakt, als ik dit voorstel lees, komt dat weer helemaal terug. Ik hoor mijn buurvrouw er ook alweer praten over subsidiepotjes. Dat is helemaal niet nodig. En u kunt met een behoorlijk voorstel toch wel op de meerderheid van de raad rekenen. Ja. Hart voor Haarlem was twee jaar geleden al voor een lastenverlichting, daar ben ik het eens met de VVD. Dat, ik vind 100 euro terug is ook al voldoende in plaats van honderden euro's, want dat gaat '...' natuurlijk hier niet trekken in deze gemeenteraad. Wel blijkt nu wel weer dat de verhoging van de ozb totaal onterecht is geweest, en wat dat betreft zou dat voor ons wel gecorrigeerd kunnen worden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Amand.

De heer Amand: Trots, ja, dank u wel, een termijn even. Ik heb een paar, eigenlijk een paar goede zinnen. Laat de Haarlemmers eens meebeslissen over dat geld waar het allemaal heen moet. En dat andere punt is natuurlijk: gaan we nog steeds verder nog met Haarlem en met auto's pesten? Dat is eigenlijk wat Trots eigenlijk wil horen.

De voorzitter: De heer Wiedemeijer, PvdA.

De heer Wiedemeijer: Ja, normaal hoor ik Trots altijd over de toiletten, maar daar hoor ik u helemaal niet over. Waar wilt u nog meer openbare toiletten?

De voorzitter: De heer Amand.

De heer Amand: Mijnheer Wiedemeijer, u let niet op. U heeft het natuurlijk veel te druk om uw fractiegenoten onder de duim te houden, dat snap ik wel. Dus ik heb dat al een paar keer gezegd en mijn collega mijnheer Van den Raadt ook, dus u loopt een beetje achter. Kijkt u de beelden nog even terug, zou ik zeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Dit was uw termijn, mijnheer Amand? Dan ga ik, dan heeft iedereen volgens mij in eerste termijn gesproken. En dan ga ik nu het woord geven aan de wethouder.

Wethouder Roduner: Ja, dank u wel voorzitter. Nou, fijn dat we dit op deze manier ook met elkaar hebben besproken. Ook vanuit het college fijn om vorige week ook het gesprek te hebben gehad over, nou, dat het ook wel piept en kraakt in de organisatie en ik zie dat ook wel terug in een aantal van uw bijdragen. Als ik de vraag even zelf weer afloop hè, mijn conclusie na deze avond, nou dan volgens mij herkent u de bestedingsruimte. Er zijn een paar partijen die zeggen: het mag wat meer in de reserves hè, zoals Forum, OPHaarlem, maar ook Hart voor Haarlem, en er zijn een aantal partijen die zeggen: nou, kan er niet nog wat meer worden uitgegeven, zoals onder andere de SP. Nou, ik denk, dat is een beetje waar we dan proberen

tussenin hebben te zitten. En ik denk ook dat, nou, dat we ongeveer dit bedrag nog proberen koers op te houden.

De voorzitter: De heer Smit, OPH. Mijnheer Smit, wilt u even uw ...

De heer Smit: Ja, dat ging even mis. Mijnheer de wethouder, ik zei niet meer in reserve houden, ik zei alleen: stop het geld in principe in de algemene reserve en kijk ook per jaar wat je nodig hebt, en ga niet te snel te veel uitdelen dat je straks misschien tekortkomt. Dat was mijn suggestie.

Wethouder Roduner: Ja, u had het over meer tranchegewijs uitgeven. Dat kan, ik denk dat we moeten opletten dat het nadeel daarvan is dat je heel ad-hoccerig dingen gaat doen, en ik denk dat ik juist voor de consistentie van het beleid en misschien ook wel de doelmatigheid van de uitgaven dat je, nou, dat je niet per jaar start stop dingen wil doen maar dat je ook iets langjarig ook iets meer zekerheid kan geven. Dus ik denk dat dat de balans is die we proberen te gaan zoeken.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Van Zetten.

Mevrouw Van Zetten: Ja, ik hoor over ad hoc uitgeven maar u heeft toch gewoon het coalitieakkoord, daar staat, daar zijn toch alle afspraken al gemaakt?

Wethouder Roduner: Ja, dus dat is in ieder geval, dat is al in de begroting verwerkt hè, maar we constateren dat aanvullend op wat er in de begroting is verwerkt naar aanleiding van het coalitieakkoord er nog iets van 30 miljoen incidenteel is. En nou, ik denk dat dat de uitdaging wordt om daar ook goede besteding voor te gaan vinden de komende jaren. En dat kan op verschillende manieren hè, dus besteding is een heel breed begrip.

De voorzitter: U heeft een vraag van de heer Alberts, Forum voor Democratie.

De heer Alberts: Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoor de wethouder spreken inderdaad over wat er is benoemd aan besteden en reserveren. Maar ik heb ook lastenverlichting gehoord, zowel bij coalitiepartijen als bij de VVD onder andere. Ik heb niet in de stukken teruggelezen of kunnen kijken naar de opbrengstenkant en of daar een reflectie op kan plaatsvinden. Heeft de wethouder daar iets op te zeggen?

De voorzitter: Wethouder.

Wethouder Roduner: Ja, ik zie belastingverlaging altijd als een uitgave. Dat maakt het in ieder geval makkelijk vergelijkbaar. Dus dit is onze inkomstenkader, dit is ons, binnen ons, dit is ons financieel kader. En ten opzichte van het financieel kader kun je dan een aantal dingen gaan doen. Je kunt zeggen: nou, ik geef geld aan beleid ... die ik heel belangrijk vind, of je zegt: nou, ik geef geld terug aan de burger, zoals dat dan heet, door het verlagen van een aantal belastingen. Dat zie ik als een uitgave, dus volgens mij ... Nou, de VVD had het over de afvalstoffenheffing onder andere. Dat zie ik dan als een besteding die de gemeente doet, dat maakt in ieder geval de vergelijkbaarheid heel makkelijk. Dus dat zou dan ook uit die 30 miljoenen moeten komen, want ja, dat gat moet natuurlijk dan ook wel weer ergens gevuld mee worden. Ik denk dat de uitdaging wordt dus om die 30 miljoen de komende jaren op een goede manier uit te geven. Het is geen doel van het college op zich om die 30 miljoen uit te geven. Als er prachtig ideeën bij zijn waarvan we denken: nou, dit moet eigenlijk ook, dan kunnen we altijd kijken of er nog meer ruimte gevonden moet worden voor die prachtige ideeën. Maar als we die prachtige ideeën niet vinden met elkaar dan moeten we ook niet koste wat kost 30 miljoen proberen uit te geven, ik denk dat dat een beetje de nuchtere houding is die het college daarop heeft. Ik ben blij dat de criteria, dus de criteria die proberen dat ook te reflecteren. Ik ben blij dat die erkend worden. Ik snap dat u zegt: nou als er een prachtig idee is dat 50 duizend euro kost hè, volgens mij GroenLinks en OPHaarlem hebben daar onder andere aandacht voor gevraagd, nou, dan gaan we daar natuurlijk ook serieus naar kijken.

Het is niet in beton gegoten, en uiteindelijk, zoals altijd, u krijgt de begroting dan terug en dan kunt dat altijd natuurlijk amenderen als u het er niet mee eens bent. Dus wij zijn ook daar, nou, proberen we ook gewoon verstandig mee om te gaan. Ja, en dan ook nog even naar dus de vraag van D66, ja, kunnen we het uitgeven? Nou, dat is natuurlijk ook wel spannend en ik denk dat daarom ook de criteria proberen zeggen, nou, laten we proberen aan te sluiten bij wat we al doen, laten we hetgene wat we doen, werk met werk maken werd ook wel genoemd, beter doen, goed doen, in plaats van dat we heel veel nieuw beleid gaan optuigen. Nou, dus ... OPHaarlem zegt dat ook hè, doe het in de uitvoering en ga niet nieuwe dingen verzinnen met elkaar. En ik denk alles wat ik gehoord heb, dat probeert ook heel erg aan te sluiten bij wat we al doen, ook een aantal dingen, aantal partijen die zeggen: sluit nou vooral ook aan bij wat met het coalitieakkoord in gang is gezet. Kijk of je dat kan versterken of versnellen. Denk dat dat een hele, nou, ik denk dat dat fijn is dat dat ook op die manier wordt gezien. De heer Amand heeft een vraag, geloof ik.

De voorzitter: Vraag van de heer Amand.

De heer Amand: Dank u wel, voorzitter. Eén korte vraag aan de wethouder, u hebt het over werk met werk maken maar heeft u dan zoveel arbeidskrachten over dan?

De voorzitter: Wethouder.

Wethouder Roduner: Nee, maar het is ... Nou, ik kijk dan voor mijn eigen portefeuille, we zijn bezig met de woningbouw in de stad. Nou, daar biedt, misschien dat je een kans hebt om dat project op een bepaalde manier nog beter te maken, nog toekomstbestendiger, met nog meer waarde voor de stad. Of het nou gaat over de betaalbaarheid of voorzieningen die je daar creëert, dat zijn denk ik ... Dan ben je toch al met een project bezig, daar zit een team op, er zit een procesmanager op. Nou, als je dan met een bescheiden bedrag of misschien een groter bedrag het verschil kan maken, dan doe je dat denk ik heel slim. Hoef je niet extra nieuwe mensen aan te gaan nemen. Ik denk, nou, volgens mij de ... Ik heb alles genoteerd. U had van één punt tot vijftien punten, dus het wordt nog even zoeken hoe we daar uiteindelijk als college ook chocola van gaan maken. Dus even ook in reflectie op het proces, ik heb u goed gehoord. Wij gaan, wij nemen dit terug, ik zal dit ook met mijn collega's delen. En dan gaan wij op een gegeven moment de komende maanden ook als college het proces in van de Kadernota maken. Dat betekent dat we naar aanleiding van, nou, de actuele financiële beelden kijken hoe het gaat met de gemeentefinanciën. Is het geld nog beschikbaar, is er meer geld beschikbaar? Dus dat is het algemene financiële kader. Dan kijk ik op beleidsvelden, waar zitten de meevallers, waar zitten de tegenvallers? Waar piept en kraakt het, wat zijn de signalen vanuit de organisaties? Zijn er bepaalde beleidsvelden die zeggen: nou, ik kom niet uit, of ik heb juist wat over? Nou, dat is het financiële beeld wat wij allemaal bij elkaar gaan nemen. Gaan we dit er ook bij doen. We gaan ook nog kijken naar het IP hè, dus dat is ook nog een behoorlijke opgave. Nou, en dat is uiteindelijk, dat moet zich dan samenvoegen in het voorstel van het college richting Kadernota wat uiteindelijk, nou, hier in de raad wordt besproken en vastgesteld.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Van Kessel, VVD.

De heer Van Kessel: Ja, dank u wel voorzitter. Ik vroeg mij af of de wethouder of het college op zoek gaat eigenlijk naar een breed draagvlak in de raad hè, zodat er met eigenlijk alle meningen in de raad ook rekening wordt gehouden, of bent u vooral op zoek naar een voorstel dat gewoon een meerderheid haalt in de gemeenteraad? Daar zit een nuanceverschil tussen.

De voorzitter: Wethouder.

Wethouder Roduner: Nou, ik denk dat dit in ieder geval beoogd is om in ieder geval te kijken wat u belangrijk vindt hè, en om op die manier ook samen te werken aan waar is een breed draagvlak voor? Ik heb een aantal

thema's gehoord die niet alleen door coalitiepartijen zijn genoemd maar ook door oppositiepartijen en ik denk dat we proberen, ja, recht te doen, ook met een voorstel te komen met zo breed mogelijk draagvlak. En ik denk dat dat, nou, dat kunnen we niet garanderen want de verscheidenheid in de gemeenteraad van Haarlem is groot hè, er zijn vijftien partijen met allemaal hun eigen kleur en hun eigen inbreng. Uiteindelijk ligt er ook een coalitieakkoord waar door de meerderheid van de raad vastgesteld, dus dat is toch ook een beetje onze uitgangskader, maar ja, dat is uiteindelijk aan u te beoordelen of hoe u dat voorstel gaat vinden.

De voorzitter: De heer Van Kessel, VVD.

De heer Van Kessel: Ja, zou u dan ook bereid zijn om in het voorstel wat u gaat doen aan te geven op welke wijze u met de verschillende inbrengen van de verschillende fracties ook rekeningen heeft gehouden, zodat we daar ons in kunnen herkennen?

De heer Van Kessel: Dat voelt een beetje een ... Dat zou ik best willen doen, maar dat voelt ook een klein beetje schools. Ik heb alles genoteerd, u heeft uw eigen inbreng volgens mij scherp in uw hoofd zitten wat u belangrijk vindt, u had één heel duidelijk punt. Nou, ik denk dat u gewoon heel snel het in de Kadernota kan zien, is daar, zie ik daar iets van terug? Ik weet niet of we nou echt ... Weet je, dan moet ik voor u gaan noteren wat u zelf heeft gezegd en of u dat dan zelf terugvindt. Ik denk dat u dat zelfstandig kan en ik denk niet dat we daar nog een apart tabelletje voor hoeven te maken. Het is ook niet echt zienswijzen waar we nu in zitten. Dus, maar goed, u mag de balans uiteindelijk opmaken bij de Kadernota. Nou, even kijken, nog een aantal specifieke die benoemd zijn hè. VVD heeft nog gezegd: nou, loop nou nog een keer al die belastingen en heffingen langs, langs het kader van de prioriteitstelling. Nou, dat zullen we denk ik ook doen. Niet heel expliciet, maar in principe hebben we beleid dat de heffingen en lasten kostendekkend zijn in de gemeente Haarlem, dat gaat over leges, dat gaat over heffingen, dat gaat over specifieke dienstverlening. Nou, u heeft daar in ieder geval een voorstel voor gedaan om één heffing te verlagen. GroenLinks heeft nog specifiek aandacht gevraagd voor de Innovatieprijs hè, dus de 5 ton. Nou, dat zullen we meenemen. Ik denk dat het goed is dat we herkenbaar maken wat er uiteindelijk met die bijdrage ook gebeurd is. Ja, nou, dat was het eigenlijk.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond of er in tweede termijn vragen zijn. De heer Trompetter, Actiepartij.

De heer Trompetter: Ja, dank u wel voorzitter. '...' eentje, maar die was ik vergeten. Wat vindt de wethouder ervan om niet tot 2025 die uitgaven te plannen maar een jaar erbij omdat we ook de jaarrekening van dat jaar met deze raad gaan maken, en het is misschien meer mogelijk om zeg maar dan ook het geld kwijt te kunnen? En de andere vraag is meer een idee nu het over belasting gaat, er wordt nu ozb geheven op fietsenstallingen. En het beperkt, en het is wel een dingetje wat het een beetje moeilijk maakt met die fietsenstallingen dus misschien is dat ook wel een mogelijkheid, dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even verder of er vragen zijn in tweede termijn. Mevrouw van Zetten, Hart voor Haarlem.

Mevrouw Van Zetten: Nog één ding benadrukken, ik ben wel heel erg voor een structurele oplossing voor het Frans Hals Museum. Dus als u toch met geld gaat smijten, heeft dat voor mij de hoogste prioriteit.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even voor een laatste keer. De heer Linder is ook aangeschoven, maar die reageert niet. Oké, dan gaan we naar de beantwoording van de wethouder.

Wethouder Roduner: Ja, dus nou ja, volgens mij het Frans Hals Museum en de ozb op fietsenstallingen is in de reprise aan het lijstje toegevoegd. En ook ten aanzien van de jaarschijven, ik denk dat we daar ook gewoon

pragmatisch mee omgaan. Dus we hebben mogelijkheid in de begroting om het geld wat meer uit te smeren. Ik denk niet dat we eindeloos over ons graf heen moeten regeren, maar ik denk wel als het verstandig is om het beleid wat meer uit te smeren omdat dat, nou ja, dat dat niet meer beter weggezet kan worden bij partners in de stad, dan zullen we dat niet nalaten.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Nou, dan kunnen we nu gaan kijken ... Sorry? Ja. Dan denk ik dat de drie vragen die er waren over bestedingsruimte, de criteria en de beleidsvelden voldoende besproken zijn en ook beantwoord. Het stuk gaat niet naar de raad, het is op verzoek van het college geagendeerd. Dus nou, het is hierbij voldoende besproken en ik dank de wethouder voor zijn komst naar de commissie. Dank u wel.

6. Opinionota mogelijkheden voor een islamitische begraafplaats met eeuwigdurend grafrecht in Haarlem (JW)

De voorzitter: Dan gaan we nu verder met agendapunt 6. Ben iets door de tijd gelopen, maar we gaan gewoon snel verder. Ondertussen heb ik ook gezien dat er op de tribune heel veel mensen zijn aangeschoven, voor zover ik u nog niet welkom had geheten, bij dezen. Het agendastuk gaat over de opinionota mogelijkheden voor een islamitische begraafplaats met eeuwigdurend grafrecht in Haarlem. In deze nota vraagt het college aan de commissie bestuur om een uitspraak te doen over de vraag welke rol de gemeente moet innemen op de vraag die de Islamitische Raad Haarlem stelt met betrekking tot het realiseren van een islamitische begraafplaats in het Haarlemse buitengebied. Doelstelling van bespreken van dit stuk: het college vraagt de commissie haar voorkeur uit te spreken voor een van de varianten. En er zijn dus drie varianten. 1, actief planologisch mee te werken aan het mogelijk maken van een begraafplaats met eeuwigdurend grafrecht in het Haarlemse buitengebied, 2, niet actief mee te werken maar dit onderwerp agenderen in een regionaal zorgportefeuillehoudersoverleg om te bezien of een geschikte locatie buiten de gemeentegrenzen kan worden gevonden, en 3, niet mee te werken aan een begraafplaats in het buitengebied. Voordat we overgaan naar de behandeling van dit agendapunt, en inmiddels sluit portefeuillehouder aan, welkom burgemeester, gaan we eventjes naar een spreker en dat is de heer Kose. En als het goed is, is hij aanwezig. Ja. Welkom. U mag hier recht tegenover die stoel plaatsnemen. Die is ook ingelogd, ja. En welkom bij het inspreken, u krijgt 3 minuten de tijd om in te spreken en daarna, ik zal zo'n, voordat de tijd bijna om is bij u aangeven dat uw tijd bijna om is en dat u dan kunt afronden. En daarna zijn de commissieleden in de gelegenheid om u nog wat vragen te stellen ter verduidelijking. Gaat uw gang, mijnheer Kose.

De heer Kose: Ja. Nou, dank u wel. De Islamitische Raad Haarlem heeft namens alle moskeeën in Haarlem een verzoek ingediend voor een eigen islamitische begraafplaats met eeuwigdurend grafrecht. Waarom is dit zo belangrijk? Voor de moslims is de dood niet minder belangrijk dan het leven. Ook hier zijn rituelen en richtlijnen voor. Theologisch gezien mag je iemand die is begraven dan ook niet meer uitgraven in verband met respect voor de overledenen. Momenteel hebben we in Haarlem alleen de mogelijkheid om een graf telkens met 10 of 20 jaar te verlengen. Dus wat ook een financiële druk zet op de nakomelingen van de overledenen. Wordt dit niet betaald, dan worden ze uitgegraven. Dit is dus niet wenselijk. Iedere moslim wil graag voor zijn of haar eigen begrafeniskosten opdraaien en niet aan de toekomstige generaties doorgeven. Sinds de komst van de gastarbeiders zijn we inmiddels 60 jaar verder. Momenteel leven er vierde en soms wel vijfde generatie kinderen in Nederland. Nederland, waar zij zijn geboren, getogen en ook heel graag begraven willen worden, om zo de cirkel rond te hebben, om zo een compleet binding te hebben met Haarlem, met Nederland. En niet in een vergeten land. Het is een belangrijke traditie in de islam om begraafplaatsen regelmatig op te zoeken en te onderhouden. Dit wordt natuurlijk erg moeilijk als er verre afstanden tussen zitten. Daarom is ook de wens van de samenleving om hier op locatie begraven te kunnen worden. Dit is een grote behoefte van de islamitische gemeenschap van Haarlem, wat bijna 10 procent vertegenwoordigend is van deze stad. Nu moeten mensen noodgedwongen uitwijken naar elders in het land, waar het al gauw vol zit. Vanwege de grote vraag en het beperkte aanbod, zie Almere of Zuidlaren, die zitten al vol of bijna vol. Of naar ander alternatief, naar het buitenland, wat niet wenselijk is bij de huidige Nederlandse moslims, zoals boven

uitgelegd. En het basisprincipe in Nederland is dat iedere gemeente haar begraafcapaciteit moet creëren. Dit staat ook vermeld in de Wet op de lijkbezorging, artikel 38 tot met 42. Dus hierbij nogmaals de oproep aan de gemeente Haarlem om haar verantwoordelijkheid te nemen en haar inwoners een plekje binnen de stad te geven. Mocht de begraafplaats er komen, zal het concept van de begraafplaats de groene cohesie niet verstoren, dus zoveel mogelijk groen en zo min mogelijk steen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw inspreekbijdrage. Dan kijk ik even rond wie er een vraag heeft. De heer Van Kessel. De heer Van Kessel, ik wijs u ook even op uw tijd die u nog heeft. U heeft nu nog 33 seconden. Dus ik wijs u er even op. U stelt de vraag of u ziet ervan af? Oké.

De heer Van Kessel: Dank u wel voor het inspreken. Kunt u uitleggen, dat hoor ik niet in uw betoog, waarom dat eeuwige recht zo van belang is?

De heer Kose: Ik heb het kort heb ik er aangehaakt, maar als iemand is overleden, dan mag je hem niet meer uitgraven volgens de islam.

De voorzitter: Maar u heeft een vervolgvraag waarom dat zo is, ja.

De heer Van Kessel: Ja, dat vertelde u inderdaad. Maar waarom is dat? Waarom, ja, wat, waarom?

De heer Kose: Ja, dat is het geloof, dat is wat het geloof voorschrijft.

De heer Van Kessel: Maar dan ... Maar goed, ja, kijk, dit is een punt die voor ons wel lastig is dus mijn vraag is, ja, waarom en waarom kun je niet gewoon net zoals de andere begraafplaatsen eens in de zoveel tijd gewoon verlengen? Waarom ...

De heer Kose: Nou ja, dat is dus 1.400 jaar islam.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Ik kijk even of er andere vragen zijn aan de heer, spreker. De heer Smit, OPH.

De heer Smit: Dank u wel. Allereerst, dank u voor het feit dat u het hebt over grafurst en niet grafrecht. Want het is inderdaad rust, dat vraagt u, en dat bepaalt toch wel een beetje het beeld iets anders dan wat hier nu staat, grafrecht. Ik heb ook gelezen, familiegraven, die heeft u ook hè? Klopt dat? Dat kan hè?

De voorzitter: De heer Kose.

De heer Kose: Wat bedoelt u daarmee precies?

De heer Smit: Dat ook in uw geloof je een familiegraf kunt hebben, klopt dat?

De heer Kose: Ja.

De heer Smit: Sorry. Hoe worden dan de mensen begraven, bovenop elkaar of naast elkaar?

De heer Kose: Nee, naast elkaar.

De heer Smit: Dank u wel.

De heer Kose: Ja.

De heer Amand: Eén vraag aan u. Heeft u al bepaalde plekken op het oog in Haarlem of omstreken?

De heer Kose: Ja, we hadden op verzoek van de wethouder en burgemeester een onderzoek gedaan. En daar hadden we, maar dan praat ik over bijna twee jaar geleden, hadden we wat voorstellen gedaan, ja.

De voorzitter: Een korte vraag van de heer Amand.

De heer Amand: Kunt u nog aangeven welke ...

De voorzitter: Sorry, uw vraag is niet helemaal duidelijk. Wat was uw vraag? Welke plekken ...

De heer Amand: Kunt u aangeven welke plekken u op het oog had?

De heer Kose: Ja, volgens mij was dat toegevoegd ook als bijlage. Maar waar nu Akendam zit, daarachter, daar waar was nog plek, en in Oost was nog plek.

De heer Alberts: Ja, dank aan de inspreker. Wij hebben een vraag van technische aard. Zijn eeuwige grafurustplekken waar gestapeld wordt op het moment, Tsjechië was geloof ik een voorbeeld, is dat ook toegestaan met uw geloof?

De heer Kose: Nee, dat is niet toegestaan.

De voorzitter: De heer Abbasi, PvdA.

De heer Abbasi: Ja, dank u wel. Nogmaals dank voor het inspreken. In uw brief van 8 november schrijft u ook dat het eventueel ook buiten de gemeentegrenzen kan. Vindt u dat nog steeds?

De heer Kose: Ja, onze wens is om binnen de grenzen van Haarlem een plek te krijgen.

De voorzitter: Oké. Zijn hiermee voldoende vragen gesteld aan de inspreker? Ja? Dan dank ik u heel hartelijk voor uw komst en kunt u weer plaatsnemen op de tribune. En dan gaan we nu over tot behandeling en dit agendapunt is op verzoek van het college geagendeerd. Afhankelijk van de beantwoording van de kernvraag door de raadscommissie, zal het college komen met een voorstel voor het vervolgproces. Wie wil hierover als eerste het woord voeren? Ik zie de heer Klaver, CDA.

De heer Klaver: Ja voorzitter, heel fijn dat het onderwerp islamitische begraafplaatsen nu eindelijk op de agenda van deze commissie staat. De Islamitische Raad Haarlem stuurde in november 2020 een brief. Het CDA heeft hier samen met GroenLinks begin 2021 al artikel 38-vragen over gesteld. Het CDA wil de realisatie van een islamitische begraafplaats mogelijk maken, dat staat in ons verkiezingsprogramma. We hebben een voorkeur voor een begraafplaats binnen de gemeente Haarlem. Dit is ook conform het advies van de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen. We hebben vorige week in het nieuws kunnen lezen dat Arnhem, in Arnhem een islamitische begraafplaats wordt gerealiseerd voor 17.000 graven en in Rotterdam is een begraafplaats in voorbereiding die ruimte biedt voor 2.500 graven. Omdat Arnhem laat zien dat een islamitische begraafplaats mogelijk is in een beschermd natuurgebied, ziet het CDA mogelijkheden voor een begraafplaats in het buitengebied. Het CDA vraagt het college hier verder mee aan de slag te gaan en eventueel kleinere locaties dan 6 hectare niet op voorhand uit te sluiten. De varianten die het college voorlegt gaan niet in op de mogelijkheid van grafrecht voor onbepaalde tijd op de gemeentelijke begraafplaatsen. De verordening biedt momenteel deze mogelijkheid niet. Het CDA vraagt het college om te onderzoeken en zo mogelijk met een voorstel te komen om eeuwigdurend grafrecht op delen van de gemeentelijke begraafplaatsen mogelijk te maken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Aynan, Jouw Haarlem.

De heer Aynan: Ja, dank u wel voorzitter. Zoals de inspreker als zei, al ruim 60 jaar hebben we in Haarlem een Marokkaanse en Turkse gemeenschap. Tegenwoordig tellen ze zo'n 13 duizend mensen, die vooral inderdaad moslim zijn. En de eerste generatie begint inderdaad al te vergrijzen. Er zijn al behoorlijk wat mensen overleden. En we hebben tijdens corona gezien wat voor problemen oplevert, ja, als je geen eigen begraafplaats hebt. Mensen moesten hele rare trucjes uithalen om alsnog in land, het geboorteland, begraven te worden. Of het kon niet, of heel ver weg. Dat is problematisch. En daarom is het zaak inderdaad een eigen begraafplaats, een islamitische begraafplaats met eeuwige grafrust inderdaad hier in Haarlem te realiseren. Het is ook een teken van integratie. Deze mensen, waartoe ik zelf trouwens ook behoor, zijn hier al 60 jaar en het ziet er niet uit dat we weggaan. Dus is het ook inderdaad een teken van erbij horen. Wij zijn ook Haarlemmers en we hebben recht op onze eigen begraafplaats met onze eigen gewoontes erbij. En daar hoort eeuwige grafrust nu eenmaal bij. Dus ja, college, graag aan de slag met een islamitische begraafplaats. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Drost, GroenLinks.

De heer Drost: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, allereerst bedankt aan het college natuurlijk dat er de commissie wordt gevraagd om een richting. De heer Klaver gaf het ook al aan, de wens voor een islamitische begraafplaats die loopt al lang. Daar hebben afgelopen jaren ook verschillende raadsleden zich voor ingezet, ook hier aanwezig vanavond. En goed dat we dan ook een richting kunnen geven. We kunnen ook de vraag vanuit de Haarlemse moslimgemeenschap goed begrijpen. Velen zijn hier geboren en getogen en natuurlijk wil je dan ook gewoon hier begraven worden. En we begrijpen ook de wens vanuit de gemeenschap dat, nou, dat er dan ook volgens islamitische traditie begraven kan worden. Het college schetst een drietal richtingen, A, B en C. Misschien zou ik daar een variant aan willen toevoegen. Wat we ook in de brief van de Islamitische Raad Haarlem lezen, daar zou ik me eigenlijk aan willen binden. Dus noem het optie I, want daar staan volgens mij twee hele duidelijke denkrichtingen in. Kijk allereerst naar bestaande gemeentelijke begraafplaatsen, ga daarmee aan de slag. Ja, en u kijkt ook naar een geschikte locatie in de regio. Nou, we lezen dat het geen enkel probleem is ook vanuit de gemeenschap om, ja, te kijken naar de regio. Dus nou, we zouden willen meegeven, kijk naar die twee opties.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Aynan.

De heer Aynan: Ja, u zegt regio is geen enkel probleem, u heeft ook de inspreker heeft gehoord. Zij hebben een absolute voorkeur voor in de gemeente Haarlem.

De heer Drost: Ja, en daarom zeg ik ook, kijk ook naar de bestaande begraafplaatsen. Dus ga daarmee aan de slag. We hebben ook, een aantal weken geleden zijn we langs geweest, hebben we ook over dit onderwerp ... Excuus. Hebben we ook over dit onderwerp gepraat. Dus volgens mij is dat, die die denkrichting in die brief was helder.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Trompetter, Actiepartij.

De heer Trompetter: Dank u wel, voorzitter. Nou, ook dank aan het college voor de vraag om de denkrichting. Mijn fractie kiest niet voor optie niets doen, we gaan wel iets doen wat mij betreft, wat ons betreft. Dan blijven er dus opties over, de realisatie in de groene zoom of elders in de regio, andere plekken zijn er niet. In de bijgevoegde kaart wordt een aantal mogelijke plaatsen aangegeven. Mijn fractie spreekt er vooralsnog geen voorkeur uit maar het zou wel binnen de gemeentegrenzen kunnen. We gaan ervan uit dat tot de grond voor de begraafplaats gekocht wordt en ook beheerd wordt door degenen die het koopt en die het gaan regelen. En zou het college kunnen onderzoeken of navragen of er een bredere behoefte in de regio is, ook inzake de omvang van zeg maar misschien groter, misschien kleiner. Graag meenemen, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Abbasi, PvdA.

De heer Abbasi: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, allereerst ook vanuit ons natuurlijk, ja, blijdschap dat we dit eindelijk kunnen bespreken en tegelijkertijd ook wel verdriet dat dit bijna tweeënhal jaar heeft geduurd voordat we eindelijk over dit onderwerp kunnen praten. En ik hoop dat, en dat is nog niet eerder gezegd door de andere bijdragen, dat mochten we tot, ja, we komen tot een besluit nu, dat het niet weer heel lang gaat duren voordat de volgende stap wordt genomen. Dus ik hoop dat we met elkaar kunnen afspreken dat we met een concrete datum komen wanneer er iets kan gaan gebeuren. En even over de punten, ja, er is al meerdere malen gezegd: wij hebben hier in Haarlem meerdere begraafplaatsen. Er zijn grafrechten die op een gegeven moment aflopen. Ik zou de burgemeester en het college willen vragen om ook daar te gaan kijken welke mogelijkheden er zijn om via islamitische voorschriften daar begraven te worden, dus dat er wel gewoon eeuwig grafrecht komt. En dat we daarna met zijn allen gaan kijken of we in de regio een wat grotere begraafplaats kunnen creëren die niet alleen moslims in Haarlem faciliteert, maar ook in de gemeente Velsen, gemeente Beverwijk en Haarlemmermeer, eigenlijk nog een grotere gemeenschap zodat we dit eigenlijk veel breder trekken dan het nu alleen is.

De voorzitter: De heer Abbasi, u heeft een interruptie van mevrouw Çimen.

Mevrouw Çimen: Ja, het punt is van de regionale oplossing, dat wordt eigenlijk al geopperd sinds bijna de jaren '90. Dus hoe lang denkt u er deze keer dan over te doen als eigenlijk iedereen de hete aardappel over de buurgemeente heen schudt, schuift.

De voorzitter: De heer Abbasi.

De heer Abbasi: Zoals ik net zei, ik vind het al problematisch dat een stuk zoals dit tweeënhal jaar duurt dus ik, oproep aan het college om daar veel en veel sneller actie op ondernemen en dat we met elkaar een concrete datum afspreken dat we tot een besluit kunnen komen hiervoor. Dus niet zo lang als het nu duurt. Maar nogmaals, een regionale aanpak betekent dat we ook andere moslimgemeenschappen in andere wijken of andere gemeenten ook kunnen helpen, laten we dat ook vooral zo doen. Dus ja, het is eigenlijk wat de heer Drost van GroenLinks ook zegt, dat we een soort vierde optie aan toevoegen. Dus ga vooral voor de huidige begraaf...

De voorzitter: Mijnheer Abbasi? Sorry, u heeft ook een interruptie van de heer Aynan.

De heer Aynan: Dank u wel, voorzitter. Kijk, als u snelheid wilt, waar wij het overigens volledig mee eens zijn, dan bereikt u dat niet door nog eens een keer met andere gemeentes in de regio om tafel te gaan, en die zullen ook allerlei problemen hebben. Dus volgens mij is het juist verstandig om het nu gewoon in eigen handen te nemen. Bent u het daarmee eens?

De heer Abbasi: Ja, ik ben ermee eens dat de snelheid moet, en daarom kunnen we ook met de huidige begraafplaats al heel ver komen denk ik. Dus afrondend, een soort vierde optie erbij waar we eerst kijken of parallel kijken naar de huidige begraafplaatsen, welke plekken we nu kunnen gebruiken voor islamitisch voorschriften om zo begraven te worden, en parallel daaraan regionaal met een misschien wel grotere begraafplaats komen dan wat er hier wordt gevraagd. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even, de heer Amand.

De heer Amand: Trots, voorzitter. Dank u wel. Nou, het geeft als voorbeeld artikel 1 van de Grondwet, iedereen is gelijk hier. Dus Haarlem moet dat gewoon zelf oplossen, en Trots vindt eigenlijk dat het college

eigenlijk met een paar voorstellen komt, want de mensen willen per se in Haarlem, dus ga daar eerst naar kijken. Dus college, ga aan de slag.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Kessel, en ik heb u al aangegeven dat u 5 seconden spreektijd heeft nog.

De heer Van Kessel: Ja, ik wil graag een punt van orde maken. Ja, ik wil graag een punt van orde maken. Ik heb in mijn eerste termijn heb ik denk ik tien interrupties gekregen. Dat was denk ik omdat het een goed punt was. Dan kan ik daarvoor kiezen om daar geen antwoord op te geven zodat ik mijn zes zinnen nog kan oplezen, of ik kan mijn collega's netjes antwoord geven. Dus mijn vraag is eigenlijk: zou ik de zes zinnen die ik heb voorbereid mogen voorlezen?

De voorzitter: We hebben, ook in mijn inleiding heb ik al gezegd dat we met spreektijden allemaal rekening moeten houden bij de voorbereiding van de inbreng. En inderdaad, dit gaat om interrupties, dus ik wil u nu kort, echt kort de tijd geven om nog even een inbreng te doen.

De heer Van Kessel: Nou, daar wil ik toch op reageren. U zegt: u moet, aan de voorkant moet je daar rekening mee houden. Maar het feit dat ik tien interrupties krijg, dat betekent waarschijnlijk dat het veel vragen op heeft geroepen.

De heer Klaver: Ja, ik wil graag ingaan op dit punt van orde. In de vorige vergadering strak, zijn de spreektijden strak aangehouden, en volgens mij is dat iedereen prima bevallen. Dus het lijkt me goed om die lijn voort te zetten.

De voorzitter: Dan stelt u voor dat de spreektijd om is van degene die nu nog wil gaan spreken. Mevrouw Çimen, D66. Wat zegt u? Nou, ik stel ook vast dat er wordt gezegd dat we ons aan de spreektijden moeten houden, dat was ook het voorstel wat ik aan het begin had. Uw verzoek wordt dan afgewezen. U zegt van ik heb veel interrupties gehad. Dan kijk ik even rond wie ... Wat zegt u? Dat ben ik met u eens maar ik heb aan de voorkant ook gezegd toen we begonnen met deze vergadering dat de spreektijden duidelijk zijn voor iedereen. We hebben kortere vergaderingen, dus ook kortere spreektijden. Het verzoek is om daar met de inbreng rekening mee te houden. De heer Aynan?

De heer Aynan: Voorzitter, daar heeft u helemaal gelijk in. Maar ik wil eerlijk gezegd heel graag de zes zinnen van de grootste oppositiepartij horen. En ik denk ook degenen op de tribune. Dus als u ...

De voorzitter: Ik stel vast dat de VVD niet meer deze zinnen wil uitspreken en nu de vergadering verlaat, dus dan kunnen wij verder met wie verder nu een inbreng nog heeft. Zijn er nog andere die '...'? Mevrouw Çimen?

De heer Aynan: Ja maar voorzitter, toch eventjes. We gaan straks het college een richting meegeven.

De voorzitter: Ja.

De heer Aynan: En de vijf zetels van de VVD kunnen bepalend zijn voor de richting. Dus ... Ja, mijnheer Wiedemeijer.

De voorzitter: Het is de keuze van de VVD zelf nu om weg te lopen. We zijn er nog over in discussie en wordt al besloten om weg te gaan. Ik vind dit ... Wilt u ook eventjes uw microfoon aanz... Dan moet u een punt van orde maken. Oké, goed. Mevrouw Çimen wilde het woord, begrijp ik, of ... Ja? Dan krijgt nu mevrouw Çimen, D66, het woord.

Mevrouw Çimen: Ja, voorzitter. Een islamitische begraafplaats en de eeuwige grafcrust is al sinds de jaren '90 onderwerp van gesprek in Haarlem en in heel Nederland. Het is letterlijk het sluitstuk van integratie in Nederland, het ultieme erbij horen, van wieg tot graf. In mijn eigen familie zie ik dat de generatie van mijn opa en oma nog graag begraven wilde worden in het land van oorsprong, maar vanaf de generatie van mijn ouders, vanaf mijn moeder, eigenlijk niet meer. We zijn niet langer te gast, we zijn hier thuis, Haarlem is ook ons thuis. En ook mijn moeder wil hier bezocht worden door haar kinderen. En wees ons gebeente als we niet vaak genoeg komen. Want lang in Nederland of niet, dat Turkse temperament blijft hardnekkig. In Haarlem, voorzitter, hebben we om en nabij vijfduizend stadsgenoten die regelmatig naar de moskee gaan en een flink aantal meer die bij overlijden op islamitische wijze begraven zouden willen worden. En net als in het jodendom geldt ook binnen de islam het eeuwigdurend grafrecht, en dat is in Nederland ongebruikelijk en juridisch ingewikkeld, dat realiseer ik me. Tegelijkertijd is het niet onmogelijk. En ik verwijs het college hierbij ook naar de recente ontwikkelingen in Arnhem voor een islamitische begraafplaats en de oplossingen in andere steden als Almere en Groningen, waarbij er een stichting in het leven is geroepen en het beheer en de kosten daarvoor bij de stichting wordt belegd. En ik zou ook pleiten voor een dergelijke oplossing in Haarlem. En volgens mij is het ook zo geregeld met de Joodse begraafplaats in Haarlem-Oost. Want de vraag ligt vandaag voor: wil de raad aan dit verzoek van de islamitische gemeenschap meewerken? Nou, er zijn een aantal scenario's, maar D66 zegt ja. Wat ons betreft werkt het college mee aan een oplossing binnen Haarlem, waarbij wij zouden pleiten voor de locatie in Noord, vlak bij de andere begraafplaats Sint Jozef. Daar zijn al voldoende voorzieningen, OV en auto, om daar te komen voor bezoekers en de impact op de omgeving is daar het minst groot. En er kunnen wat ons betreft ook prima afspraken worden gemaakt met de toekomstige stichting en in hun statuten worden opgenomen over het zoveel mogelijk borgen van de ecologische omstandigheden en de te gebruiken materialen. Onze inspreker, de heer Kose, die verwees daar zelf ook naar. En goed om hierbij te realiseren is dat begraven worden volgens de islamitische richtlijnen minimalistisch is en mensen in een lijkwade worden begraven en op die manier teruggegeven worden aan de aarde. En er kunnen wat D66 betreft ook voorwaarden gesteld worden over de grootte van de begraafplaats en de beperkte groeiruimte in de komende jaren. Er is beperkt ruimte in Haarlem, dat zien wij ook. Maar in mijn gesprek met de Islamitische Raad Haarlem is ook duidelijk gezegd dat op beide punten zeker afspraken te maken zijn. En het college, voorzitter, geeft ook de optie om mee te werken aan een locatie buiten Haarlem. Op zichzelf snap ik dat voorstel. Het probleem daarmee is alleen dat heel veel gemeenten in Nederland het probleem doorschuiven naar de burens en er vervolgens weinig gebeurt en wij het hier al 30 jaar met elkaar over hebben. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Abbasi, in interruptie of een termijn?

De heer Abbasi: Nee, ik heb net mijn termijn gehad hè.

De voorzitter: O ja, sorry, ja. Interruptie van de heer '...'.
[redacted]

De heer Abbasi: Ja, ik had een vraag aan mevrouw Çimen welke plek ze dan bedoeld in Haarlem-Noord.

Mevrouw Çimen: Die staat aangegeven in de bijlage. Dus dat is vlak naast Sint Jozef, de rooms-katholieke begraafplaats.

De heer Abbasi: Dus daar in de groene zoom.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Alberts, Forum voor Democratie.

De heer Alberts: Voorzitter, voor ons zijn hier twee zaken van wezenlijk belang. Allereerste artikel 1 van de Grondwet, geen andere behandeling op grond van religie. Dus wanneer wij Joodse mensen redelijkerwijs faciliteren een eeuwig te onderhouden begraafplaats aan te leggen, dan moet dit ook voor moslims mogelijk

zijn. Daarnaast gaan Haarlemmers wel over de hierboven genoemde redelijkheid in het beschikbaar stellen van de ruimte in Haarlem. Deze tweede voorwaarde is voor ons, Forum voor Democratie, in het geding. Graag zien wij dit niet besloten worden vanuit ideologische lijn die eens in de vier jaar wordt bepaald, maar echt in goed overleg en met inspraak van de Haarlemmers over in hoeverre het redelijk is om dit te faciliteren voor onze islamitische medeburgers. Zolang dus niet allebei die voorwaarden voldoende op orde zijn, overwegen wij hier behoudend te zijn met eventuele steun. Dank.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Aynan.

De heer Aynan: Wat bedoelt u precies met in overleg met Haarlemmers over een islamitische begraafplaats?

De voorzitter: De heer Alberts.

De heer Alberts: Wij hebben in de stukken verschillende voorstellen gezien. Daar gaan meer mensen over dan alleen de mensen die die begraafplaats graag zouden willen hebben. Die belangen zijn zeker belangrijk, dat erkennen wij. Maar ook de mensen die bijvoorbeeld om over die omgeving gaan, die willen wij dan ook kunnen raadplegen.

De voorzitter: De heer Aynan.

De heer Aynan: U wijst net op Grondwet nummer 1, dus staat niet voor niets dat er geen verschil gemaakt mag worden, en terecht wijst u op de Joodse begraafplaatsen die ook aanwezig zijn. Volgens mij is daar nooit een raadpleging of wat dan ook over geweest met andere Haarlemmers. Het gaat ook om het erkennen van die grondrechten. Bent u het met mij eens?

De voorzitter: De heer Alberts.

De heer Alberts: Ja, absoluut. En dan is het enige meningsverschil wat wij dan hebben is hoe dat dan tot stand is gekomen, dat dat dan ook democratischer had moeten wat ons betreft.

De voorzitter: De heer Aynan, laatste keer.

De heer Aynan: Ja, maar democratisch is ook het erkennen van die grondrechten. En u staat daarvoor, en waarom kunt u dan niet onomwonden voor ja, er moet een islamitische begraafplaats komen in Haarlem?

De heer Alberts: Omdat je samen tot besluitvorming moet komen over bestemming van faciliteiten voor mensen.

De heer Aynan: Dat doen we hier toch gezamenlijk ook u?

De voorzitter: U waarschuwen dat uw tijd is nu om. U bent door uw tijd heen. Oké, de heer Alberts, was u klaar? Ja? Dan gaan we naar mijnheer Linder in termijn, neem ik aan. Ja.

De heer Linder: Ja. Nou, gezien dat er in Haarlem de grond , de groene grond niet echt, niet zoveel van hebben en die graag willen gaan bewaren, gaan wij voor optie B, dat we kunnen kijken of er eventueel iets buiten de regio te vinden is om daar een oplossing voor te vinden. En maar lijkt ons dat wat er nu staat in Haarlem, dat dit op zich voldoende zou moeten zijn. Dus misschien dat buiten de regio een oplossing gevonden kan worden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even naar de heer Zandwijken van de Partij voor de Dieren.

De heer Zandwijken: Dank u wel, voorzitter. Allereerst begrijpen we de wens van de Islamitische Raad Haarlem en vinden wij het dan ook logisch dat het gemeentebestuur hier een dialoog met hen over voert. In Almere, Zuidlaren en Arnhem zijn islamitische begraafplaatsen geopend, en er zijn plannen voor nog meer regionale plekken. Daar zijn wij heel blij mee. Met betrekking tot de wensen, voor een locatie in het buitengebied zien wij dezelfde zorgen als het college. Het buitengebied van de gemeente is al heel schaars. Voor de Partij voor de Dieren staat voorop dat we de weinig overgebleven kwetsbare natuur versterken in de groene ... Ja. En in de groene zoom is dat onzes inziens niet mogelijk met betrekking tot ingrepen die dan nodig zijn qua infrastructuur en gebouwen. Wij zouden dus willen kijken naar mogelijkheden om op en om de huidige Haarlemse begraafplaatsen te kijken naar mogelijkheden en het te agenderen in regionaal verband, zoals Almere.

De voorzitter: Mijnheer Zandwijken, u heeft een interruptie. Maar ik wijs ook de heer Klaver erop, het is uw laatste secondes. Tijd is om, dus als ... Ja, dus ... Ja, oké. Dan zijn we consequent hè. Even kijken. U had een interruptie, mijnheer Smit? Nee, mijnheer Zandwijken, was u klaar met uw termijn? Dan geef ik het woord aan de heer Smit, OPH.

De heer Smit: OPHaarlem is fel gekant tegen het gebruiken van de groene zoom. Maar, en ik denk dat ik dat eenmalig zeg, het voorstel dat mevrouw Çimen hier neerlegt, is op een plek in de groene zoom waar OPHaarlem een plaatsing van een islamitische begraafplaats kan dulden. Dat is één ding. Een tweede is, ik denk dat ze gelijk heeft dat het een stichting of zoiets moet zijn die de grond van de gemeente in erfpacht heeft en vervolgens daarmee in staat is om de eeuwigdurende grafrust toe te staan. Laten we het woord grafrecht niet gebruiken. En ik ben er ook voor, want Schalkwijk ligt op sommige momenten denk ik dichter bij de Haarlemmermeer dan Haarlem-Noord in de punt, om toch actief mee te werken. Niet het woord niet actief, maar ik moet even ...

De voorzitter: Smit, u heeft een interruptie van mijnheer Abbasi en ik wil u ook op wijzen dat u bijna door uw tijd heen bent, dus ... Dus mijnheer ... Dan mag mijnheer Smit zijn ... Ja, dan mag u uw termijn afmaken. Mijnheer Smit.

De heer Smit: Ja, dus actief ook actief mee te werken, want het probleem kan in de toekomst toch ontstaan als een begraafplaats vol is, actief mee te werken aan een tweede grote begraafplaats in de regio. En dan denk je aan de Haarlemmermeer. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Oké. Ik kijk, mijnheer Kuin van de SP.

De heer Kuin: Dank u wel, voorzitter. De SP is voorstander van optie A, dat betekent actief meewerken aan het mogelijk maken van een begraafplaats. Op een heel simpel principe, gelijke behandeling. We hebben het mogelijk gemaakt voor een Joodse begraafplaats, dan vinden we dat het ook moet voor een islamitische begraafplaats. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Van Zetten, Hart voor Haarlem.

Mevrouw Van Zetten: Ja. Goed dat de mensen hier op de tribune zitten, want het moet ook uit de mensen zelf komen. Het is een enorme belangstelling voor de eeuwigdurige grafrust. Die zou ik zelf ook wel willen hebben, maar die heb ik nog niet. In het land zijn inmiddels vijf regionale begraafplaatsen. Bij Arnhem onlangs 7 hectare gewoon langs de snelweg, de A12, om daar iets prachtigs van te maken. Wat ons betreft, Hart voor Haarlem betreft, lossen we dit op in de MRA want er zijn ... Het gaat niet alleen om Haarlem, het gaat om de regio. Dat begrijpen de islamitische mensen hier op de tribune ook wel, want Haarlem is gewoon behoorlijk vol en de groene zomen zijn wat ons betreft heilig. En wat betreft de Joodse begraafplaatsen, dat is vaak een

particulier initiatief geweest, die hebben zelf ook grond gekocht en de faciliteit is dat ... Ik hou op want mijn tijd gaat op.

De voorzitter: Heel verstandig, dank u wel. Ik kijk nog even rond, iedereen heeft één termijn gesproken. Dan ga ik naar de heer Wienen, portefeuillehouder, voor de beantwoording.

Burgemeester Wienen: Ja, dank u wel. Wat ons betreft is het een volstrekt begrijpelijk verzoek. Ik denk ook dat terecht door diverse partijen gerefereerd is aan het feit van als je ergens thuis bent, je thuis, dat dat dan ook de plek is waar je zelf de zorg voor je doden wil kunnen hebben en dat dat niet de bedoeling is dat dat dan ergens ver weg is, laat staan in een land waar je al lang geleden bent weggegaan en waar je kinderen niet wonen. Dus wat ons betreft een begrijpelijke vraag. Eigenlijk was er voor ons maar één echt, ja, heel lastig dilemma en daarvan zeiden we: ja, dan moeten we eigenlijk echt eerst de raad raadplegen om te vragen of dat een begaanbare weg is. Er is in Haarlem alleen ruimte in het groene buitengebied. Volgens mij is er een misverstand om te denken dat we hier over iets anders praten dan wat er bijvoorbeeld ook bij de Joodse begraafplaats heeft gespeeld. Er is hier een particulier initiatief, mensen die zeggen: wij willen zelf die verantwoordelijkheid nemen, wij willen ook zelf die grond kopen, maar we hebben wel medewerking nodig dat het ook bestemmingsplantechnisch wordt toegestaan. Dus wij praten hier niet over beschikbaar stellen van grond, ook niet over de gemeente die dat gaat regelen, het gaat hier over een gemeenschap die zegt: wil ons alsjeblieft helpen om zelf deze verantwoordelijkheid te kunnen nemen en zelf een begraafplaats in Haarlem te kunnen stichten. En wij realiseren ons, sommigen hebben dat woord letterlijk gebruikt en daarmee zie je ook meteen dat hier principes bijna tegenover of naast elkaar komen te staan, een soort heilig groengebied. Als je maar zo weinig hebt, dus daar mag eigenlijk niks, dat willen we niet. En aan de andere kant het besef: dit is ook een zorg die zo diep bij mensen leeft. Ja, daar zou je toch ruimte voor willen maken maar dan moet het wel in dat groengebied. Nou, dan kun je nog proberen te komen tot een aantal randvoorwaarden van nou, het kan in het groengebied maar je zult er wel rekening mee moeten houden dat dat moet voldoen aan een aantal eisen om in het groengebied te kunnen passen. Maar wij moeten er rekening mee houden dat bijvoorbeeld een van de dingen, het staat er dacht ik ook in, dat is dat een begraafplaats in de Haarlemse situatie 3 meter opgehoogd moet worden. Dus er gebeurt wel iets in dat gebied, maar je kunt een redelijk groene inrichting kun je gewoon houden. Maar de echte vraag waar het om gaat is niet wat ik hier en daar de indruk krijg, van willen wij grond beschikbaar stellen? Daar gaat het niet om, het gaat om de vraag: willen wij planologisch meewerken aan de stichting door de islamitische gemeenschap zelf, dat zal waarschijnlijk dan een eigen stichting zijn, om een begraafplaats te realiseren. En daar kunnen we ja tegen zeggen, dan weten we: dan gaat dat in het groene buitengebied gebeuren, en als u zegt: dat willen we niet, ja, nou, dan willen we er niet aan meewerken. Ik wil, wij hebben die mogelijkheid wel genoemd van je kunt ook breder in de regio kijken, maar ik wil wel twee kanttekeningen maken. Sommige fracties hebben daar ook een voorkeur voor uitgesproken. In de eerste plaats: Haarlem is in deze regio de gemeente met de grootste islamitische gemeenschap. In andere gemeenten zal die behoefte en die druk minder ervaren worden omdat ze gewoon niet de uitgebreide gemeenschap hebben. Dus dan zal men het gevoel hebben van ja, Haarlem, is dat niet toch iets wat meer op jullie weg ligt? En het ligt soms gevoelig. Ik heb begrepen ...

De voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Van Zetten.

Mevrouw Van Zetten: Ik kijk ook naar de MRA en naar Amsterdam.

Burgemeester Wienen: Dat kan. In de MRA heeft in ieder geval Almere dus een voorziening, een begraafplaats. Ik denk dat er meer nodig is. Maar om toch nog even te laten zien hoe verschrikkelijk lastig en gevoelig het is, ik heb begrepen dat er ook een verzoek gedaan is in de gemeente Haarlemmermeer, en dat de gemeente Haarlemmermeer daarop gereageerd heeft dat men geen ruimte heeft voor een dergelijk verzoek. Nou, als dat in Haarlemmermeer het antwoord is dan kunt u zich voorstellen hoe ingewikkeld het wordt om een zoektocht in de omgeving te gaan houden. Ik zeg het hier maar eventjes. Het is een vraag van onze

gemeenschap die vraagt om dat mogelijk te maken in Haarlem. Over gemeenten in de omgeving gaan wij niet, dus als wij zeggen: nou, bij ons mag het niet maar laten we eens in de omgeving gaan kijken dan kan ik me voorstellen dat dat ook weer op ons terug gaat slaan. Namelijk dat in de omgeving gezegd wordt: ja, jullie doen het niet en waarom zouden wij het dan wel doen? Dus de echte vraag die voorligt is: bent u bereid om mee te werken aan een begraafplaats in het buitengebied? Er zijn ook nog andere alternatieven genoemd, kunnen we niet gewoon op gemeentelijke begraafplaatsen dat doen? Theoretisch zou dat kunnen, dat je zegt van joh, wij gaan delen van begraafplaatsen gaan wij als het ware hiervoor reserveren. Dan zijn er nog twee mogelijkheden. De ene is dat we waar anderen geen eeuwigdurende grafrust krijgen, dat dat hier wel zou worden gegeven, maar dan zonder dat ervoor betaald wordt, want we doen ... De mogelijkheid bestaat nu ook.

De voorzitter: U heeft een ...

Burgemeester: Ja.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Amand van Trots Haarlem.

De heer Amand: Dank u wel, voorzitter. Ik heb één korte vraag gewoon, de mensen verzoeken in Haarlem, dus we kunnen van alles aanhalen maar dat is een verzoek van die mensen die op de tribune zitten.

Burgemeester Wienen: Ja, dat heb ik ook aangegeven dus dat lijkt me helder. En als je het op een gemeentelijke begraafplaats doet dan zou je mensen hebben die moeten betalen voor het onderhoud van hun graf en kennelijk ook mensen die dat dan of niet meer moeten of die totaal andere tarieven gaan betalen. Maar laten we helder zijn, in Haarlem is ik meen tot omstreeks 1960, ergens in de jaren '50, de mogelijkheid geweest dat je een zogenaamd altijddurend grafrecht kon vestigen. Daar betaalde je dan extra voor en daar zijn ook nog wel bedragen laten voor nodig, maar dan heb je iets wat heel dicht in de buurt komt. Als je dat gaat herintroduceren dan zullen onze begraafplaatsen snel vol zijn en dan moeten wij als raad waarschijnlijk hetzelfde besluit nemen waar we dan nu voor zouden terugdeinzen, want dan is de enige mogelijkheid dat willen we nog begraafmogelijkheden in Haarlem hebben voor iedereen, worden dan het groene buitengebied. Ik raad zelf niet aan om deze kant op te gaan want ik denk dat we in heel veel juridische problemen terechtkomen als we de een tegen andere tarieven als de ander gaan behandelen op dezelfde begraafplaatsen. En als je het iedereen mogelijk gaat maken en het is ook aantrekkelijk, want u gaat dan over de tarieven en ook over de kosten die de gemeente erbij legt, want als u zegt: ja, wij willen er zelf geen kosten voor maken, ja, dan is het de vraag wat het eigenlijk inhoudt. Want het moet betaald worden. Dus wij zijn dan verantwoordelijk. Als we het op een gemeentelijke begraafplaats doen en we rekenen het niet door zoals we nu doen, dan betekent het dat iedereen, ik denk niet alleen islamitische Haarlemmers maar ook andere Haarlemmers, kunnen zeggen: nou, tegen die voorwaarden heb ik liever een altijddurend graf. En ja, de vraag is of u bereid bent om dan als stad de kosten daarvan voor uw rekening te nemen. Het grote voordeel van het voorstel van de islamitische gemeenschap is wij willen zelf die verantwoordelijkheid nemen en dragen. En dan is het onze verantwoordelijkheid en ook onze zoektocht, hoe gaan we dat precies vormgeven, in plaats van dat het naar de gemeente gaat.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ... Ja, ja. Nou, u bent door uw tijd heen hoor. Nee, nee. Door uw tijd heen, dan is het klaar dus. Mevrouw Van Zetten, Hart voor Haarlem had een vraag.

Mevrouw Van Zetten: Nou, ieder geval het buitengebied is vooral veenweidegrond en daar kan je echt geen mensen eeuwig in een graf leggen.

Burgemeester Wienen: Nee, dat is ook precies wat ik gezegd heb. Dat betekent om het mogelijk te maken dat het opgehoogd zal moeten worden met zand. Ja, dat kan, dat kan wel. Dat gebeurt op meer plekken in

Nederland. En dan, als dat waar zou zijn dat het niet zou kunnen zouden er heel wat gemeenten in Nederland zijn die helemaal geen begraafplaatsen zouden hebben. Dus je moet daar het een en ander voor doen en dan is dat mogelijk. Maar het is echt een opgave. En ik weet ook niet hoe op langere termijn de islamitische gemeenschap deze, dit aan de eigen cultuur en geloofsopvattingen beantwoordende manier van begraven kan volhouden. We weten van de Joodse gemeenschap, niet hier in Haarlem, want door verschrikkelijke oorzaken is de omvang van die begraafplaats voorlopig voldoende. Maar er zijn Joodse begraafplaatsen, ik weet niet of ze weleens gezien hebt daar, daar vindt stapeling plaats inderdaad van graven omdat men het grafrecht absoluut niet wil schenden dus het graf blijft bestaan en als er geen ruimte is wordt er gewoon gestapeld. En dat ziet er bijzonder uit, maar dat gebeurt. Hoe dat hier vormgegeven wordt, dat niet aan ons dan. Dat is aan de stichting. Maar de kort en goed is vraag denk ik ...

De voorzitter: Mag ik nog even?

Burgemeester Wienen: Ja.

De voorzitter: U heeft een vraag van de heer Abbasi, PvdA.

De heer Abbasi: Ja, een vraag over de buitengebieden. Mogen wij, bepalen wij zelf wat daar gebeurt of hebben wij toestemming van de provincie nodig om daar iets te doen?

Burgemeester Wienen: Bestemmingsplantechnisch is het onze verantwoordelijkheid. Er zijn een aantal beperkingen die de provincie oplegt en ik denk dat we het gesprek met de provincie zouden kunnen hebben om te zeggen van ... Ik denk eerlijk gezegd dat dit zou kunnen maar dat zou je wel met de provincie nog moeten bespreken, als het gaat om provinciaal landschap, maar dat geldt voor een groot deel van het Haarlemse buitengebied. Overigens, er werd in de bijdrage van sommigen gezegd van nou, we hebben een aantal mogelijkheden en dan kiezen wij daarvoor, of dit spreekt ons het meeste aan. Dat is niet de bedoeling van het kaartje. De bedoeling van het kaartje is dat u een indruk hebt wat het betekent als je met een bepaald ruimtebeslag grond zou gebruiken voor een begraafplaats, dan ziet u gewoon wat dat ongeveer betekent in een bepaald stuk van het buitengebied. Ik denk eerlijk gezegd dat de grote opgave wordt van waar is grond te koop in voldoende hoeveelheid om de begraafplaats te kunnen vestigen, en dan als wij het principe hebben geaccepteerd gaan wij kijken of we het op die plek ook kunnen faciliteren. En als we nu zeggen: het mag alleen maar op die plek, dan maken we de opgave nog veel ingewikkelder want dan heeft die grondeigenaar, ja, die kan zeggen van ik kan vragen wat ik wil, want ze mogen nergens anders naartoe. Ik denk dat dat eigenlijk niet doenlijk is.

De voorzitter: U heeft een vraag van mevrouw Çimen, D66.

Mevrouw Çimen: Nou, om misverstanden uit de weg te werken. Kijk, wij hebben dat plaatje natuurlijk gezien met de mogelijke ruimtelijke opties. Wij hebben aangegeven, wij zijn gewoon als fractie een beetje gaan nadenken van de weg van de minste weerstand, maar als er allerlei andere problemen bij komen kijken dan, nou, dan horen wij dat uiteraard graag. Maar wij dachten van joh, daar heb je al in ieder geval toegankelijkheid en OV en dat soort zaken al geregeld, dus dat scheelt weer qua toegankelijkheid van de plek. Maar om kort en krachtig, ja, wij zijn voor dit principe om mee te werken en wij hebben gewoon een voorkeur uitgesproken. Dat is geen harde eis maar dat was gewoon een meedenkrichting.

Burgemeester Wienen: Helemaal helder en ik denk dat dat ook logisch is, en wat betreft dus de provinciale bescherming kort en goed. Ik denk dat daarover met de provincie te spreken valt, maar we zullen met de provincie wel moeten spreken. Maar de eerste vraag was: bent u bereid om mee te werken? Als u bereid bent om mee te werken, dan weet de stichting dat ze op zoek kan naar grond, dat is één, en dan gaan wij het gesprek voeren met de provincie.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog even rond voor een tweede termijn, er zijn al heel veel vragen gesteld. En niet iedereen heeft meer spreektijd of nog weinig spreektijd. Dus ik zie geen vingers om nog ...
Mijnheer Abbasi, PvdA.

De heer Abbasi: Ja, dank u wel. Ja, ik wil toch even iets zeggen want waar ik namelijk heel bang voor ben ... '...', waar ik namelijk heel bang voor is dat we de gemeenschap hoop geven van oké, we gaan voor u uitzoeken of het kan in de buitenwijken, of buitengebieden, en dat de provincie vervolgens zegt: nee, dat gaan we gewoon niet doen. En dan hebben we een belofte gedaan wat we niet kunnen waarmaken, dus moeten we daar echt niet mee uitkijken?

De heer Aynan: Dat vond u bij Domus Plus en Skaeve Huse geen probleem.

De voorzitter: Mevrouw Çimen, D66.

Mevrouw Çimen: Nou kijk, dit was de tweede termijn dus een interruptie hè. Kijk, u zegt wel van we doen valse beloftes. Nee, maar ... Wat zeg je? Oh, nou ... Maar goed, maar ik vind wel, kijk, voordat u al beren op de weg ziet, het kan dan op zijn minst uitgezocht worden en dan hebben we ook een duidelijk antwoord naar de gemeenschap als het niet kan.

De voorzitter: Ook u bent door uw tijd heen, meneer ...

Burgemeester Wienen: Mag ik nog even reageren? Wat mij betreft, ik ben naar de islamitische gemeenschap, sommigen van u hebben daar ook opmerkingen over gemaakt, het heeft lang geduurd. Dat klopt, het heeft echt heel erg lang geduurd en eigenlijk is de vraag zo eenvoudig. Het is niet zo dat wij het een hele ingewikkelde vraag vonden, we wilden alleen het netjes op een rij zetten. Nou, dat heeft wat meer tijd gekost dan dat me lief is, eigenlijk. Maar we hebben volgens mij in de gesprekken altijd heel helder met elkaar gecommuniceerd over van oké, wat zullen wij doen, wat mag u van ons verwachten? Wat ons betreft, als u ons groen licht geeft voor het buitengebied, dan zullen wij niet tegen de stichting zeggen van het is geregeld, dan zullen wij tegen de stichting zeggen: de raad is bereid om mee te werken, dat betekent dat wij bereid zijn het bestemmingsplan aan te passen en wij gaan het gesprek voeren met de provincie. Als die het blokkeert, dan is het alsnog einde oefening want wij gaan er dan niet over. Maar ik denk dat er mogelijkheden liggen., maar dat zal pas blijken als de provincie definitief aangeeft of de beschermingsconstructies die zij hebben in het groene buitengebied het wel of niet mogelijk maken, of zij bereid zijn om daar eventueel een mogelijkheid te creëren als die er nu niet zou zijn. An ik zou heel graag willen, want volgens mij, er ligt nu niet een stuk wat naar de raad gaat, dat u een peiling zou willen doen zonder misschien spreektijd, maar welke fracties zijn bereid vestiging in het groene buitengebied te steunen? Want dat is waar het om gaat. Als dat geen meerderheid van de raad is dan kunnen we ons verder de moeite besparen, want daar gaat het om.

De voorzitter: Even kijken, wilt u uw hand ... Dat is een verzoek om even te peilen? Mijnheer Drost, GroenLinks.

De heer Drost: Ja, kijk, we hebben dit natuurlijk ook in de fractie besproken en daarom had ik u optie I gezegd omdat ik duidelijk zie in die brief van nou, we zien twee denkrichtingen en dat is A, aansluiten bij de huidige begraafplaatsen of in de regio. Ja, als u me zo '...' vraagt zou ik dat even terug moeten nemen naar mijn fractie, zo simpel is dat.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Ik geef even weer het woord aan de heer Wienen om hiermee een voorstel te komen, kijk de vraag die voorlag of een voorstel.

Burgemeester Wienen: Ik begrijp het en ik vind ook, het heeft allemaal heel lang geduurd en daarom denk ik van we willen het allemaal snel. Maar ik denk dat we er ook allemaal belang bij hebben dat het ook zorgvuldig, want u heeft hopelijk de antwoorden gehad die u wilde hebben, dat u het ook even in de eigen fractie peilt en dat we dan vervolgens wat mij betreft in de volgende vergadering of direct aan ons laten weten van of de fractie het wel of niet steunt. Het gaat ons erom dat wij weten als er een voorstel komt is er in principe een meerderheid om toe te staan dat in het buitengebied een begraafplaats, een islamitische begraafplaats wordt gerealiseerd. Dat is de vraag die voorligt, en de alternatieven, dat is natuurlijk het andere punt, want die zijn naar voren gebracht. Op de eigen begraafplaatsen is geen alternatief, juridisch niet en ook ruimtelijk niet. En in de regio is ongelooflijk, nou, laat ik zeggen onzeker en ingewikkeld om te verwachten dat in een van de omliggende gemeenten gezegd wordt van o, nou, daar willen wij dan wel ruimte voor gaan creëren, terwijl we het zelf niet bereid zijn te doen.

De voorzitter: Mijnheer Drost, GroenLinks.

De heer Drost: Ja, acht u het haalbaar dat u dan ook wat meer info vanuit de provincie hebt opgehaald? Ik snap dat daar niet gelijk een heel doorvlochten advies ligt, maar ik kan me wel voorstellen dat er wel een, nou ja, wel een eerste check gedaan kan worden wat er mogelijk is vanuit de provincie.

Burgemeester Wienen: Ik beloof u dat ik de provincie direct zal vragen om daar helderheid over te geven, maar ik heb geen idee hoelang de provincie nodig heeft om daar antwoord op te geven. Mochten wij dat ... Zodra ik het antwoord heb, laat ik het u weten.

De voorzitter: Mijnheer Aynan, u heeft geen spreektijd maar u ...

De heer Aynan: Ja kijk, deze discussie hebben gehad bij Skaeve Huse en Domus Plus. Als er een groot maatschappelijk belang is, dan is de provincie bereid om mee te werken.

De voorzitter: Oké, dank u wel.

De heer Aynan: En volgens mij kan er niet meer informatie gegeven worden dan de burgemeester heeft gedaan.

De voorzitter: Maar goed. We gaan dus op dit moment niet zeggen van er komt een voorstel van het college. De vraag van het college is om toch nog in de fracties te peilen met welk voorstel u terugkomt. Dat is nu de ... En dan 🗨️ ...

Burgemeester Wienen: Nee, of er steun is. Want laat de vraag heel helder zijn. De vraag is heel simpel: bent u bereid bestemmingsplantechnisch mee te werken aan de realisering van een begraafplaats in het groene buitengebied? En als u zegt van nou, dat gaat ons te ver, dat willen we niet, dan is het antwoord duidelijk, dan wordt het niet in Haarlem. En als u zegt van daar zijn wij wel toe bereid, dan gaan wij met de stichting, of de stichting gaat zoeken en wij gaan het faciliteren.

De voorzitter: Dus het verzoek is om het in de fracties nog een keer te bespreken. Ja.

Burgemeester Wienen: Ja, en als dat niet zo is dan blijven natuurlijk 2 en 3 over, ja.

De voorzitter: Wanneer komt het ... Dan komt het in een volgende vergadering zullen we het weer agenderen om het verder te bespreken. Oké, dan is het hiermee voldoende besproken. Voor we pauze hebben, wil ik nog eventjes het woord geven aan de heer Wienen want die had nog een mededeling over de VRK en 🗨️.

Burgemeester Wienen: Ja. Ik wil u graag melden, dat is ook nadrukkelijk gevraagd om dat te doen: er is een wijziging van de gemeenschappelijke regeling VRK. Die behandelt u gewoon en dat, daar heeft u dan een oordeel over. Maar u weet dat ook de Wet op de gemeenschappelijke regelingen is gewijzigd, en die wet die zegt dat het wenselijk is dat gemeenteraden wat preciezer aangeven van welke vorm van invloed en betrokkenheid zij willen hebben bij gemeenschappelijke regelingen bijvoorbeeld. En het leek ons wel goed om u daar nog een keer nadrukkelijk op te wijzen. Denkt u daarover na, dat geldt voor alle gemeenschappelijke regelingen, maar nu zijn we met de VRK bezig, denk daar ook over na als het gaat om de VRK. Zegt u van nou, dat kan wat ons betreft in deze richting zoals we het nu doen, of zegt u van wij zouden toch wel wat meer willen, maar geef ons daar ook alstublieft een indicatie van, dat zou fijn zijn. En realiseert u zich: wij moeten dat met alle deelnemers, dat wil zeggen dus de gemeenteraden van alle deelnemers, moeten wij daarover in gesprek gaan. Want ja, je moet gezamenlijk afspraken maken over hoe deze gemeenschappelijke regeling dat doet. Maar daarom vind ik het ook van belang dat ook Haarlemse raad gewoon kenbaar maakt waar ze staat, zodat ook andere raden daarnaar kunnen kijken en wellicht daar hun voordeel mee kunnen doen.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan ronden we het hier het eerste gedeelte voor de pauze af.

Pauze

De voorzitter: We lopen wat uit dus ik wil echt strikt om half acht verdergaan. En ik zie u om half acht terug, dank u wel. Goedenavond allemaal. Ik wil graag weer verder met de vergadering van de commissie bestuur van 19 juni. Ik verzoek u om plaats te nemen en uw gesprekken onderling te stoppen. Ik zie een vraag van de heer Smit.

De heer Smit: Ja, een punt van orde, mevrouw de voorzitter. Ik geloof dat er nu vijf fracties zijn die geen spreektijd meer hebben. En dat doet op zich de behandeling van het agendapunt geen recht aan. Ik snap dat u u houdt aan de vergadertijd zoals afgesproken is, maar ik zou willen verzoeken om in ieder geval in het presidium te gaan overwegen of hier niet een iets verfijndere oplossing voor moet komen. Misschien meer rompslomp uit de agenda halen en via de email behandelen en de vergadertijd iets langer maken waardoor er een minuut bijvoorbeeld per fractie bij kan. Maar nu merken we, en het is al een paar vergaderingen gebeurd, dat er punten te weinig aandacht krijgen en dat verdienen ze ook niet. Dus ik geef u die oproep mee aan het presidium.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Smit. We zullen die, ik zal het meenemen naar het presidium om dit te bespreken.

7. Spreektijd voor belangstellenden (over niet op de agenda staande onderwerpen)

De voorzitter: En we gaan nu verder met agendapunt 7 en dat is spreekpunt voor belangstellenden. En we hebben vandaag hierbij één inspreker en dat is de heer Vonk. En die is aanwezig dacht ik, had zich gemeld. En u kunt plaatsnemen op de stoel hier recht tegenover. En zoals u weet, u heeft al eerder ingesproken ook, u heeft 3 minuten. En als de 3 minuten bijna om zijn zal ik u waarschuwen dat u kunt afronden, en ... Dat is aan de voorzitter. Ik ga nu ... Mijnheer Vonk, ik ga u het woord geven en u heeft 3 minuten. En na afloop kunt u vragen van de leden uit deze commissie verwachten. Ik geef u nu het woord, gaat uw gang.

De heer Vonk: Geachte raadsleden. De bouw van drie wolkenkrabbers aan het Spaarne is in Haarlem het schoolvoorbeeld van een totaal falend participatieproces waarin kortzichtige politiek ernstige gevolgen kan hebben voor de toekomst. Het niet luisteren naar zeer legitieme bezwaren van bezorgde Haarlemmers zal uiteindelijk leiden tot het ontstaan van een achterstandsbuurt. De kokervisie van bestuurders die krampachtig aan de doelstellingen van het ondemocratische platform van de MRA willen voldoen, maakt ze blind voor de gevolgen. Naar alternatieven wordt niet meer geluisterd en oorspronkelijke mooie groene doelstellingen

worden verloochend. De gemeente presenteert het plan als een voldongen feit, maar dat is intimiderende blufpoker. Dit ontnemt veel Haarlemmers helaas de moed om bezwaar te maken, want alles lijkt dan in kannen en kruiken, zeker wanneer je als burger niet goed bent ingevoerd in de te volgen procedures. Op websites van makelaars kan men bij wijze van spreken al op deze woningen inschrijven, terwijl de vergunningen nog door de molen moeten. Zo pleegt de gemeente voortdurend op listige wijze obstructie om elk verzet in de kiem te smoren. Zelfs de griffie legt op onaangename wijze potentiële insprekers het vuur aan de schenen om de kritiek buiten de publiciteit te houden. Tijdens informatieavonden in het zogenaamde participatietraject zien burgers vrijwel alleen ontwerpers en projectleiders. Bestuurders en raadsleden die je hier zou mogen verwachten zijn hier niet te vinden. Deze ingehuurde specialisten verdedigen te vuur en te zwaard hun prachtige ontwerpen, maar zijn absoluut niet geïnteresseerd in de inhoudelijke bezwaren die er leven. Zij doen hun goedbetaalde propaganda ten gunste van de gemeente die ze het vuile werk laat opknappen. De politiek houdt zich volledig afzijdig en onkundig van dat wat er leeft. Er is hier sprake van moedwillige obstructie en schoffering van het democratisch proces, onbehoorlijk bestuur in het kwadraat. De raad moet met de volgende zeven punten van kritiek rekening houden. 1, door bewoners ingediende bezwaren en een petitie zijn door de wethouder genegeerd. Er is planschade voor de bewoners, maar in de stukken wordt niet gerept over welke schade het gaat en al helemaal niet over hoe deze schade gecompenseerd moet worden. 2, in het stedenbouwkundig plan van eisen staat te lezen dat het groen in het gebied na de ontwikkeling functioneler en van hogere kwaliteit zal zijn. Een gotspe. In het figuratieve groen van een 24 etages hoge gevel kun je niet pikken of je kinderen laten spelen. 3, de woningen komen niet alleen aan Haarlemmers ten goede. Een economische binding met Haarlem zou voor nieuwkomers een voorwaarde moeten zijn om meer mensenverkeer te voorkomen. 4, met de OV...

De voorzitter: Mijnheer Vonk, u heeft nog 8 seconden. Wilt u afronden?

De heer Vonk: Ja, ik ...

De voorzitter: Ja, ik wil, ik heb voorgesteld 3 minuten.

De heer Vonk: Dit scheelt me dus drie regels hè, dus ik pak even mijn punten, ik maak het even af als u het niet erg vindt. 4, met de OV-hub ontstaat op deze drukste uitvalweg een enorme bottleneck door in- en uitvoegend verkeer in de spitsuren, de stad slibt dicht 5, Haarlem ligt binnen de 25 kilometerzone van een Natura 2000-gebied. Derhalve kan er niet gebouwd worden zonder stikstofcompensatie. 6, geheime agendastukken komen onbetrouwbaar over. Afspraken en beleid moet transparant zijn. De burgers moeten in alle besluiten die later niet meer omkeerbaar zijn volledig inzage krijgen. 7, is mijn laatste punt.

De voorzitter: Dit is uw laatste punt, ja.

De heer Vonk: Ja, mijn laatste punt. Onderzoeken tonen aan dat wonen in hoogbouw binnen een dichtbevolkte stad funest is voor het welzijn van de bevolking. Woningtekort mag nooit een aanleiding zijn om de kwaliteit van wonen op te offeren, anders stevent Haarlem af op haar eigen Bijlmerfiasco. Mijn advies aan het college en de raad. Luister vanaf nu ...

De voorzitter: Mijnheer Vonk. We gaan nu echt afronden.

De heer Vonk: Luister vanaf nu niet alleen maar doe wat met de aa...

De voorzitter: Oké. Dank u wel, mijnheer Vonk. Ik kijk even rond. Mijnheer Drost, u heeft een vraag.

De heer Drost: Nee, een ... Nee, en van de orde. Ik dacht ik laat u even uitspreken. Ik vind het prima dat u ons aanspreekt, u mag van alles zeggen, het is helemaal prima, maar in uw verhaal refereert u ook naar ambtenaren en dat vind ik echt zeer storend dat u dat doet. En doe dat gewoon niet, dat is mijn enige oproep.

De voorzitter: Oké.

De heer Drost: Daar gaat niet om. U refereert naar ambtenaren en u mag gewoon het college aanspreken ofwel ...

De voorzitter: U noemde ook, u noemde de griffie. Het gaat, u kunt het college aanspreken en de raad. Maar goed. Nou, we hebben nu gehoord, zijn er verder nog vragen? Geen vragen meer. Meneer Aynan, maar u heeft geen spreektijd meer.

De heer Aynan: O. Ik heb hetzelfde probleem als u, ik heb geen spreektijd.

De voorzitter: Dan hebben we dat ook even vastgesteld. Dan ronden we hiermee dit agendapunt af en dan dank u voor uw insprekbijdrage. En dan ...

Overige punten ter bespreking

8. Voorstel pilot burgerberaad

De voorzitter: Oké, daar gaan we nu over naar agendapunt 8 en dat gaat over de voorstel pilot burgerberaad. Op 23 december 2021 heeft de gemeenteraad van Haarlem een initiatiefvoorstel aangenomen van de Actiepartij, D66 en GroenLinks om uiteindelijk tot een verordening te komen voor het instellen van een burgerberaad. Afsproken is eerst een pilot burgerberaad uit te voeren, er is een stuurgroep pilot burgerberaad ingesteld en die bestaat uit Dion Heinis, die hier niet aanwezig is, Thessa van der Windt van D66, Remko Trompetter van Actiepartij en Janneke Barten van GroenLinks. Er is ambtelijke ondersteuning vanuit de organisatie en de griffie, daarnaast is er ondersteuning vanuit de VNG. Mocht het tot het opstellen van een verordening komen, dan is het prettig dit in samenwerking met de VNG op te pakken. Waarom gaan we dit stuk bespreken? De stuurgroep pilot burgerberaad vraagt de commissie om een onderwerpkeuze te maken voor de pilot burgerberaad. De stuurgroep heeft drie conceptonderwerpen uitgewerkt en de nota is naar de commissie bestuur om tot de keuze van het onderwerp voor een burgerberaad te komen. De raadstuurgroep burgerberaad vraagt de commissie zijn voorkeur uit te spreken voor een van de volgende varianten als onderwerpkeuze voor een pilot burgerberaad. 1, gezonde stad, 2, CO2-reductie en 3, jongerenhuisvesting. Zodra deze keuze is gemaakt, gaat de stuurgroep aan de slag om deze uit te werken en op basis van de onderwerpkeuze wordt in het voorjaar een nota ter advisering aan de raad aangeboden met beslispunten over de uitvoering van dit burgerberaad. Voordat we verder gaan naar behandeling zijn er vier insprekers. U bent van harte welkom uiteraard. En er is al eerder aan u meegedeeld per email dat gezien het aantal insprekers de tijd vandaag voor het inspreken is tot 2 minuten is vastgesteld. En daarna kunnen de leden van de commissie vragen aan u stellen ter verduidelijking. Mag ik als eerste mevrouw ... Ja. Ja. De heer Amand? O nee, u he... In eerste instantie waren er veel meer sprekers, en gezien de tijd, ook de eindtijd die we moeten aanhouden in de nieuwe vergaderorde, hebben we gevraagd om dat naar 2 minuten te brengen. Inmiddels zijn er vier insprekers in plaats van zeven dus we zullen er iets coulanter mee omgaan, met 2 minuten. Ja? Oké, goed. Dan vraag ik als eerste de vier sprekers, de insprekers, om hun verhaal te houden. Daarna kunnen commissieleden als ze dat willen vragen ter verduidelijking stellen. Is mevrouw Van der Veer aanwezig? Ja. Ja, en dan mag daarna de heer Van Deelen, de heer Buiten en mevrouw Hannema, die mogen daarna gaan z... Oké. Wilt u naar voren komen en ... Mijnheer Van der Veer. Of mevrouw Van der Veer, is die aanwezig?

Mevrouw Van der Veer: Ja, ik ben hier.

De voorzitter: Ja, dat bent u. De heer Van Delen?

Mevrouw Van der Veer: Ben ik hoorbaar? Ja, oké.

De voorzitter: Ja, wilt u ook aan tafel komen zitten? De heer Buiten. En mevrouw Hannema. Ja. Zijn er ... Er zijn vier stoelen, u kunt gaan zitten. Dan moet het pasje even doorgegeven worden. Nee? Oké. Als u klaar bent met spreken dan zal de volgende spreker, gaat de microfoon daarvoor aan. Oké, dan geef ik als ... Dus u gaat als eerste ...

Mevrouw Van der Veer: O, ik moet hem steeds indrukken? Oké. Mag ik gaan? Oké, ik heb het heel kort, nog geen 2 minuten. Beste bestuurders van Haarlem. Hoe is het mogelijk? Haarlem heeft de noodtoestand van het klimaat afgekondigd, en wat gebeurt er? Een fastfoodketen kan zich hier gewoon vestigen. Zijn er niet al genoeg klimaatontwrichtende bedrijven in Haarlem? Wat is de gedachte hierachter? Ik snap er helemaal niets van. We praten over groen en duurzaam, maar blijven gewoon doorgaan met wat we gewend zijn. Intussen is de leefbaarheid van onze aarde kritiek. Waarom voert de lokale overheid, de gemeente, geen campagnes die de burgers informeren over de schadelijke invloed van industrieën als fastfood, fast fashion en andere bedrijven die bijvoorbeeld een overvloed aan plastic afval creëren? Of dat fossiele mobiliteit niet alleen een zeer negatieve invloed heeft op ons klimaat, ook de gezondheid van de samenleving is in groot gevaar. Kinderen in de groei hebben door de toenemende luchtvervuiling al zwarte longen zonder nog ooit een sigaret te hebben aangeraakt. Ach ja, schone lucht is levensbehoefte nummer één. In samenspraak met burgers kunnen we het grote klimaatprobleem serieus aanpakken. Burgers zullen dan bovendien beter begrijpen en accepteren dat pijnlijke maatregelen niet kunnen uitblijven. Een burgerberaad is een eerste stap in de goede richting. Zolang de gemeente de burger niet informeert hoe we ons klimaat leefbaar kunnen houden, zijn wij van XR genoodzaakt om te blijven actievoeren. Gezien de zeer hoge boetes die we sinds kort krijgen, 1.000 euro per actie, wordt duidelijk dat u ons zat bent.

De voorzitter: U heeft nog 10 seconden.

Mevrouw Van der Veer: Maar wij zijn het meer dan zat dat er te weinig of bijna niet ten goede voor het klimaat verandert. Dank u wel voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Veer. Dan krijgen we de heer Van Deelen namens de Haarlemse Klimaatcoalitie. Gaat uw gang.

De heer Van Deelen: Ja. Geachte leden van de commissie bestuur. Ik ben Kees van Deelen, actief binnen Grootouders voor het Klimaat, en ik spreek namens de Haarlemse Klimaatcoalitie, waar ook XR en FNV en Milieudefensie deel van uitmaken en nog een paar andere partijen. Waarom vinden wij nu dat een burgerberaad in Haarlem zich op klimaat zou moeten richten? De Haarlemse raad heeft in 2019 een motie aangenomen om de noodtoestand voor het klimaat uit te roepen. Desondanks is de ambitie voor een klimaatneutraal Haarlem in de vorige coalitie periode losgelaten en Haarlem heeft in de huidige coalitieperiode weliswaar een minder ambitieuze doelstelling, 60 procent minder uitstoot, maar er zijn helaas nog geen concrete plannen hoe dat doel, die doelstelling verwezenlijkt gaat worden met jaarlijkse reductiedoelstellingen per sector. En zonder een veel planmatiger aanpak is het in onze ogen vrijwel uitgesloten dat die reductiedoelstelling van 60 procent in 2030 gehaald gaat worden. Betrokkenheid van en inzet van burgers is essentieel, vooral waar het gaat om het terugdringen van uitstoot van CO2 door wonen en mobiliteit. Wat betreft wonen zijn er in Haarlem nog steeds veel te veel slecht geïsoleerde woningen met een energielabel van E, F of G. Zowel in absolute aantallen als procentueel staat Haarlem op de vijfde plaats van slechtst scorende gemeenten in Nederland. Het gaat om bijna 13 duizend woningen, oftewel 30 procent van het woningbestand. Het is dus zaak om in deze coalitie periode alles op alles te zetten om de vele woningen in Haarlem te verduurzamen. Een effectieve klimaataanpak in Haarlem is alleen mogelijk met grote

betrokkenheid van zoveel mogelijk burgers, om hen te doordringen van de ernst van de klimaatcrisis en voor het verkrijgen van draagvlak voor het nemen van maatregelen om de uitstoot van CO2 terug te dringen. Daarom vragen wij u te kiezen voor het klimaat als onderwerp van het burgerberaad. En ik vraag dit uit de grond van mijn hart. Doe dit voor de gezondheid en het welzijn van huidige en toekomstige generaties.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan gaan we nu naar de heer Buiten, die is hier namens Extinction Rebellion. Mijnheer Buiten, u heeft ook ...

De heer Buiten: 2 minuten, hoop ik.

De voorzitter: 2 minuten, en u mag ...

De heer Buiten: Ik hoop dat het lukt. In december 2022 sprak ik bij de commissie beheer in over de in het kader van de actieve informatieplicht meegezonden stukken van het Natuur Netwerk Haarlem, die ik die bestudeerde. Mij is toen door uw collega's gevraagd om nieuwe punten die uit die studie bij mij opkwamen in te brengen. Dat doe ik hier in het kader van de voorstellen voor onderwerpen voor het burgerberaad. Als gevolg van de klimaatcrisis bevinden we ons in een noodsituatie. De gemeente neemt maatregelen, maar te weinig en te langzaam. In 2020 legde ik bij de commissie beheer uit dat door moerasvorming door vernatting CO2 kan worden vastgelegd in bijvoorbeeld veengebieden zoals in de Poelpolder. Verlanding heet dit proces. Door moerasvorming wordt er meer CO2 vastgelegd dan door de aanplant van bomen mogelijk is. In de stukken las ik dat u van plan bent hier iets mee te gaan doen. Mijn eerste reactie is dat de plannen als start voor vernatting en moerasvorming voor de veenweiden er goed uitzien, maar ik wil dat er meer gaat gebeuren en dat het snel gaat gebeuren, zodat CO2 nu wordt vastgelegd en de biodiversiteit nu wordt versterkt. Er moet in meer veengebieden gebeuren dan in de genoemde Verenigde Polders en de Poelpolder, namelijk ook in de Hekslootpolder en elders in de groene zoom. Bovendien niet alleen op gronden en wateren die eigendom zijn van de gemeente, maar ook op gronden en water die eigendom zijn van burgers en bedrijven. Een burgerberaad over het vastleggen van CO2 biedt de mogelijkheid burgers en bedrijven daarvan bewust te maken en zodanig dat zij hun gronden en wateren inzetten om CO2 vast te leggen. Bovendien kan door crowdfunding geld bijeen worden gebracht om grond en water voor dat doel aan te kopen. ... situatie deed zich voor in de Poelpolder een paar jaar geleden, toen heeft de gemeente niks gedaan. De situatie is zo urgent dat de overheid in veengebieden ...

De voorzitter: Mijnheer Buiten, wilt u gaan afronden?

De heer Buiten: Ja, laatste zin ben ik nu mee bezig. De situatie is zo urgent dat de overheid in veenweidegebieden het waterpeil wil verhogen zodat het veen minder CO2 uitstoot. Ik dank u voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel voor uw inbreng. En dan mevrouw Hannema.

Mevrouw Hannema-Bol: Dank u wel. Mijn naam is Caroline Hannema, ik ben moeder van twee zoons, een van 5, een van 8, en deze twee kinderen staan voor mij symbool voor alle kinderen die vele malen indringender met de gevolgen van het klimaat te maken krijgen dan wij nu. Ondanks het feit dat de klimaatcrisis is uitgesproken, is het helaas voor de meeste burgers nog steeds een ver-van-ons-bed-show. Waarom betalen wij voor CO2 uitstoot? Waarom, hoezo geen reclame voor zuivel en vlees? Wat bedoel je met nee tegen het Bloemencorso? Waarom zou ik een winkeldeur dichtdoen en waarom een zonnepaneel op mijn dak? Wij burgers van Haarlem ondervinden de gevolgen nu niet, al is het wereldwijd bekend hoe dramatisch het probleem is. Wij burgers en ondernemers hebben geen tijd om geïnformeerd te raken want de huur en de hypotheek moet betaald. Ik ben trots op mijn Haarlem. Haarlem is een voorloper, Haarlem innoveert, en Jos Wienen spreekt het volgende uit voor zijn burgers van Haarlem na het aannemen van de eer van de Europese

Innovatieprijs, die komt met een bedrag van 500 duizend euro voor het opbouwen van innovatieve systemen, ecosystemen. Hij laat weten, ik citeer: in 2030 willen we 100 procent circulair inkopen, in 2040 100 procent aardgas vrij zijn, en in 2050 100 procent klimaatneutraal zijn. Hoe gaan we dat doen als er geen draagvlak is onder onze burgers en ondernemers van Haarlem? Ik kijk even waar ik hem in kan korten. CO2-reductie helpt met het verbeteren van de gezondheid van onze burgers in Haarlem, zowel de psychische als lichamelijke. We weten immers het aantal jongeren die psychisch lijdt onder de voorspellingen van onze toekomst zijn zorgwekkend, en zal alleen maar zorgwekkender worden. Bij onderwerp gezonde stad spreekt u een doelgroep aan, bij onderwerp jongerenhuisvesting speelt u een doelgroep aan. Onderwerp CO2-reductie geldt voor iedereen. Dank u wel voor de aandacht.

De voorzitter: Nou, u bent zelfs nog binnen de tijd gebleven, dank u wel. Oké, dan hebben we vier sprekers gehad en dan kijk ik even rond of er verduidelijkende vragen zijn. Nee? Dan gaan we nu over naar het bespreken met de commissie, en wie ... Wie, dan geef ik mevrouw Van der Windt even het woord ter inleiding van deze pilot burgerberaad.

Mevrouw Van der Windt: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, het burgerberaad ligt vandaag voor omdat uiteindelijk is het allemaal begonnen met de heer Hulster van de Actiepartij, die in oktober 2020 een motie vreemd indende over een burgerberaad dat binnen drie maanden zou moeten plaatsvinden. Ik mailde hem toen dat ik het jammer vond dat de Actiepartij dat in de motie vreemd goot omdat zo'n interessant onderwerp een betere behandeling verdiende dan een motie vreemd. En als reactie daarop vroeg de heer Hulster zich af, als hij er een initiatiefvoorstel van zou maken, of ik daaraan wilde meeschrijven. En die handschoen heb ik aangenomen en samen met Peter van den Doel van GroenLinks hebben wij het initiatiefvoorstel geschreven met een concept burgerberaadverordening daarin. We wilden echt doorpakken. De commissie bestuur, waar het de vorige periode uitgebreid is besproken, vond het initiatiefvoorstel interessant maar ook wel spannend, en stelde voor om eerst een pilot te doen en de ervaringen daaruit mee te nemen in het initiatiefvoorstel. Afgelopen maanden heeft een stuurgroep, waar inmiddels ook de Partij van de Arbeid zich bij heeft aangesloten, zich gebogen over onderwerpen voor een pilot. En vandaag presenteren wij drie onderwerpen, iedereen zal even een eigen onderwerpen toelichten, en na uw keuze gaan we eendrachtig het gekozen onderwerp verder uitwerken, zodat we hopelijk in de loop van dit jaar het eerste Haarlemse burgerberaad hebben. Maar met welke prangende vraag aan de bewoners? Dat gaan we nu kort toelichten. Jullie?

De voorzitter: Moment nog, ik zie dat de stuurgroep compleet is want Dion Heinis van PvdA is ook aangeschoven. Dus dat is mooi. En dan geef ik het woord aan mevrouw Barten. Ja, dus ...

Mevrouw Barten: Ja, ik zal in ongeveer 5 minuten onderwerp CO2-reductie toelichten. Eens even kijken. Ja, helemaal goed. Dank u wel. Ik hoop wel dat ik iets meer dan anderhalve minuut spreektijd heb. Top. We gaan los. CO2-reductie. De zomer van 2022 was de heetste zomer in Europa die ooit werd gemeten. Doet zulk nieuws u nog wat, of bent u gewend geraakt aan de hitterecords en aan de superlatieven die worden gebruikt om de ernst van de klimaatcrisis te beschrijven? António Guterres, de secretaris-generaal van de VN, noemden het een highway to climate hell. We kennen het rijtje zo langzamerhand. Extreme hitte, droogtes, voedseltekorten, zeespiegelstijging, overstromingen, klimaatvluchtelingen die als gevolg daarvan zullen ontstaan. En we weten wat we kunnen verwachten. We weten ook dat de tijd die ons nog rest om die anderhalve graad maximaal opwarming, om die te halen, dat die tijd heel beperkt is. En toch, toch lijkt het voor overheden ontzettend moeilijk om echt afdoende maatregelen te nemen. De CO2-uitstoot in Nederland gaat maar heel langzaam omlaag. En in Europa staat Nederland op de vijfde plaats als het gaat om uitstoot van broeikasgassen per inwoner. Slechts vier landen doen het nog slechter. In 2015 won Urgenda de klimaatzaak tegen de Nederlandse staat. De rechter oordeelde dat de staat te weinig doet om haar burgers te beschermen. En het beleid dat toen kwam was onvoldoende, waarop Urgenda in 2021 weer naar de rechter moest. Ik vind het heel triest dat dit nodig is. En ik denk dat we wel mogen concluderen als het om klimaatverandering gaat dat het de Nederlandse overheid maar heel moeilijk lukt om effectieve maatregelen

te nemen. We zitten in een impasse. Wij denken dat een burgerberaad kan helpen om die impasse te doorbreken en om stappen te zetten die echt gedragen worden door de samenleving. En dan nu van Nederland naar Haarlem, hoe zit het hier? Wij hebben onze routekaart duurzaamheid, plannen voor 50 en straks 60 procent CO2-reductie in 2030, is alles daarmee kunnen en kruiken? Nou, we zien ook hier in Haarlem dat we vaak worstelen met onze hoge ambities aan de ene kant. We hebben de klimaatcrisis uitgeroepen, dat is niet voor niks, die urgentie wordt gevoeld. Maar aan de andere kant ook de haalbaarheid, de uitvoeringskracht van de gemeente en beperkingen in het budget. De veranderingen die nodig zijn om de CO2-uitstoot flink te laten dalen, die zijn substantieel. En iedereen in Haarlem gaat daarmee te maken krijgen. Van het isoleren en anders verwarmen van huizen, tot anders consumeren, tot manieren van vervoer, en ga zo maar door. Dit zijn niet het soort veranderingen die je kunt opleggen van bovenaf. Als burgers daar nauw bij worden betrokken, als het hun eigen maatregelen zijn waarbij ze gezamenlijk een afweging hebben gemaakt voor het maatschappelijk belang, dat is wat er gebeurt in een burgerberaad, zal de kans op succes veel groter zijn. Wij hebben onze burgers nodig. En wij hebben heel groot vertrouwen in de inventiviteit van Haarlemse burgers. Er zijn actievoerders in de stad, zoals er hier een aantal ook op de tribune zitten. Maar we hebben ook heel veel duurzame doeners, mensen die zelf aan de slag zijn met hun buurt om huizen te isoleren, energiecoöperaties, bedrijven die keihard werken om te verduurzamen. De duurzame voorlopers, daar zullen er ongetwijfeld een paar van worden ingeloot. Er is ook een hele grote middengroep, mensen die wel meer willen doen maar misschien niet zo goed weten hoe. En dan zijn er ook heel veel mensen die misschien worstelen met hele andere problemen dan klimaatverandering. Maar ook zij, ook als ze vooral zitten met rekeningen betalen, ook zij worden geraakt door klimaatverandering, en worden geraakt door de hoge energieprijzen, dus dit is echt een onderwerp wat iedereen aangaat. En ik denk dat al die mensen samen, van de klimaatsceptici tot aan de duurzame voorlopers, van jong tot oud, van arm tot rijk, als die samen zich buigen over dit onderwerp, dat er een hele goede dynamiek gaat ontstaan en energie, en daar kijk ik enorm naar uit. We zijn als Haarlem geen pionier met een burgerberaad over CO2-reductie. Andere gemeenten zijn ons voorgegaan, zoals Amsterdam, Den Haag, maar ook de provincies Gelderland en Zuid-Holland en zelfs Rheden en Steenwijkerland. Nou, het is voor ons niet een reden om origineel te willen zijn en een ander onderwerp te kiezen, maar we kunnen juist leren van die ervaringen in andere gemeentes, en ons daarbij aansluiten. In Haarlem zal het burgerberaad over CO2-reductie worden ingebed in bestaand beleid, zoals de routekaart duurzaamheid. Er is daarvoor ook overleg geweest met de afdeling duurzaamheid om de vraagstelling af te stemmen. En het burgerberaad kan worden verdeeld volgens dezelfde thema's die in de routekaart ook aan de orde komen wonen: werken, mobiliteit, elektriciteit en opwekken en ketenverantwoordelijkheid. Maar daarbinnen is er nog heel veel ruimte voor keuzes en uitwerking. Ik noem bijvoorbeeld het zonnearmtenet in het Ramplaankwartier. Er is mogelijkheid om dat in heel veel andere wijken ook uit te gaan rollen. Maar is er draagvlak van burgers om dat ook te gaan doen? Nou, zo zijn er nog heel veel keuzes die gemaakt kunnen worden, waarbij wij de Haarlemmers heel nauw willen betrekken. Tot slot wil ik graag wijzen op de steunverklaring voor het burgerberaad die in december 2020, nu al twee jaar geleden, werd aangeboden aan wethouder Jur Botter. Maar liefst zeventien organisaties, van de Participatieraad tot aan wijkraden, van IVN, Natuureducatie tot de Grootouders voor het Klimaat die hier vanavond ook hebben gesproken, scharen zich achter een burgerberaad voor klimaat en CO2-reductie. We denken dat het heel duidelijk een vraag laat zien vanuit de stand. We hoeven het als politiek niet alleen te doen. Laten we de hulp inroepen van de burgers van onze stad bij het aanpakken van het grootste probleem van ons tijd.

De voorzitter: Heeft u ingelogd, dan?

De heer Trompetter: Ja.

De voorzitter: Ja? Oké.

De heer Trompetter: Nou, een kleine aanvulling. Actiepartij was inderdaad initiatiefnemer van het idee voor het burgerberaad, gelukkig is dat mede opgepakt door D66 en GroenLinks. En we sluiten ons helemaal aan bij het betoog van GroenLinks voor de onderwerpkeuze. Als men nou denkt dat we het dubbel doen omdat ze in Amsterdam ook al zoiets gedaan hebben, dan toch een beetje andere scope en een beetje snel in turbo, en we willen hier iets meer de diepte in.

De heer Heinis: Oké. Ja, dan ga ik ook in een kort iets vertellen over de woontop over jongerenhuisvesting. Een beetje een ander idee, een andere scope ook eigenlijk. En misschien mag je het helemaal geen burgerberaad noemen, want de gedachte is eigenlijk van laten we het eerst klein misschien beginnen, met een wat beperkte groep, een man of dertig, dat is het idee. En ook het onderwerp is behoorlijk afgebakend. We hebben in het coalitieakkoord gezegd: we doen er tenminste één. Nou, laten we misschien eerst kijken van hoe gaat het dan in een kleinere setting, een mini-burgerberaad, voordat we naar de grote onderwerpen gaan? Het is best moeilijk om een goed burgerberaad te organiseren namelijk. Toch vind ik ook de andere onderwerpen heel geschikt en heel goed, dat wil ik er wel meteen bij zeggen. Nou, waarom een woontop over jongerenhuisvesting en waarom willen we jongeren meer aan het woord laten in dit burgerberaad? Nou, juist omdat we ze toch niet zo heel vaak horen. We horen heel vaak de huurdersorganisaties zijn gelukkig heel goed georganiseerd, we hebben heel vaak omwonenden als we een bouwproject doen. Het zijn dan wel de insiders op de woningmarkt, en vaak worden die outsiders, toch vaak de jongeren, die horen we wat minder goed. Waar zou het burgerberaad over moeten gaan? Eigenlijk kan het over van alles gaan. Het is ook heel erg aan het burgerberaad zelf, waar willen jullie mee aan de slag gaan? Zijn het rechten van huurders, gaat het over woonruimteverdeling, gaat het meer over bouwprojecten? Over al die onderwerpen kan het gaan. Ik denk dat dat ook eerlijk is om die vrijheid te laten bij het burgerberaad. Nou, dus ik heb eigenlijk ook gezegd hè, het is een wat kleinere groep, het kan een wat kleinere vraag zijn, en ook, we hebben het ook gehad, we hebben een hele mooie presentatie gehad uit Amsterdam over hoe het burgerberaad daar ging. Daar schrok ik een beetje van, van wat een belasting het is voor de organisatie. We hebben het heel veel over prioriteiten, prioriteren, slim daarmee omgaan. En we horen daar ook van ja, het is een enorme belasting. En hier heb ik, in het stuk hadden we ook gezegd van ja, misschien moet je met één of twee, de één of twee beste ideeën kan je mee aan de slag. En als er nog meer goeie ideeën zijn dan doen we dat natuurlijk ook, maar ook wat dat betreft, de, ja, de inzet die nodig is van de organisatie om die iets beperkter te houden, en vooral nu heel veel te leren met dit onderwerp. Verder nog bedankt aan Joep Ursem en Marieke van den Helder voor het meehelpen met het uitwerken van dit idee.

De voorzitter: Oké, dank stuurgroep. Ja, dan nog een toelichting van mevrouw Thessa van der Windt.

Mevrouw Van der Windt: Ja, dank u wel voorzitter. En dan zal ik als laatste het derde voorstel, gezonde stad, toelichten. In Haarlem is er een groot verschil tussen de gezondheid van bewoners van Haarlem, met het Spaarne als grens. Aan de oostkant wordt er minder bewogen, zijn mensen gemiddeld zwaarder en wordt er meer gerookt, maar aan de westkant wordt er meer alcohol gedronken. Ingrepen van de overheid in het leefpatroon van mensen roept snel stevige reacties op en wordt regelmatig als paternalistisch gezien. Desalniettemin vindt vrijwel iedereen een goede gezondheid belangrijk, zo niet het belangrijkste. Preventie speelt daarbij een belangrijke rol. Uit andere steden, met Groningen als heel recent voorbeeld, is gebleken dat bewoners meer gaan bewegen wanneer ze zelf betrokken zijn geweest bij het beleid. Zij weten zelf wat belangrijk is en wat hen aanzet om in hun wijk te gaan bewegen. En waarom zou een keuze voor de pilot gezonde stad goed zijn? In Haarlem is sprake van een lacune. Haarlem moet nog beleid maken met betrekking tot de rookvrije generatie, Haarlem heeft niet echt concreet beweegbeleid, en over mogelijkheden om alcoholgebruik terug te dringen of ongezond eten, daar spreken we wel over, maar daar brandt de gemeente de vingers vooralsnog liever niet aan. Er ligt dus echt een onontgonnen gebied voor een burgerberaad. En de gemeente krijgt inzicht in de oplossingen van bewoners om de gezondheid van Haarlemmers te verbeteren. En die oplossingen zullen door niet-betrokken bewoners eerder geaccepteerd en gebruikt worden. De gemeenteraad kan bovendien vermoedelijk rustig de uitkomsten van het burgerberaad afwachten. Het is niet

een onderwerp waar heel veel raadsleden heel hard aan trekken met eigen oplossingen en suggesties. Het is ook niet een onderwerp waarover heel veel is vastgelegd in het coalitieakkoord. Het gaat bovendien om een volwaardige pilot burgerberaad dat ons echt inzicht geeft in hoe een burgerberaad werkt. En tot slot zou het de eerste keer zijn dat er een burgerberaad over gezondheid is. Bewoners zullen dus niet het gevoel hebben dat we een burgerberaad van de andere gemeenten aan het overdoen zijn. En de uitkomsten van het burgerberaad zal alle bewoners raken en hopelijk tot gevolg hebben dat Haarlem een gezondere stad wordt. Dank u wel.

De voorzitter: Nou, dank u wel voor de toelichting op de drie onderwerpen waar, nou ja, een keuze voor gemaakt moet gaan worden. En aan wie mag ik het eerst het woord geven om een vraag te stellen? Mijnheer Drost, GroenLinks.

De heer Drost: Ja voorzitter, dank u wel. Nou, laat ik allereerst de stuurgroep bedanken voor al het voorwerk wat er is verricht nadat dat initiatiefvoorstel rond burgerberaad is aangenomen. U heeft die tijdlijn mooi geschetst, en ook dank dat er drie onderwerpen liggen. Er valt wat te kiezen, dat is altijd natuurlijk wel prettig. Ja, wat GroenLinks betreft kunnen wij geheel aansluiten bij, en die woorden waren ook echt uit ons hart gegrepen bij de sprekers, ook in de inleiding van mevrouw Barten. Het gaat om die grote klimaatopgave, het is ook een maatschappelijke opgave en het is een opgave die niet alleen de gemeente Haarlem, waar we alles op alles moeten zetten om die aan te pakken, maar daar hebben we iedereen bij nodig. En ik denk dat dat voor ons ook de doorslaggevende reden is om voor dit onderwerp te kiezen voor het burgerberaad. Het gaat om wat de gemeente kan doen, maar het gaat ook zeker om wat de inwoners van Haarlem en bedrijven kunnen doen. Dat is eigenlijk de kern waarom wij kiezen voor dit onderwerp. Nou, we hopen daar op brede steun. Dan wil afsluiten met de mededeling dat ook het CDA ... Misschien dat ik niet alle argumenten of dat uw argumentatie was, maar in ieder geval het CDA kiest ook voor dit onderwerp.

De voorzitter: U kunt ook nog meestemmen, dat, u heeft geen spreektijd, maar wel stemmen. De heer Alberts, Forum voor Democratie.

De heer Alberts: Voorzitter. Allereerst kort beschouwend hoe wij staan tegenover het burgerberaad, gezien dit is besloten voor ons deelnemen aan de raad. Wij denken dat afgehaakt Nederland in mindere mate zal deelnemen en meer activistische mensen oververtegenwoordigd zullen zijn. Het lijkt daarmee ook hoogdrempelig, juist in tijden van polarisatie, omdat mensen die juist mee zouden willen doen, misschien bang zijn omdat ze in een beraad terecht komen waar hun mening als fout of kwaadaardig zal worden gezien. Wij willen geen burgerberaad, maar een laagdrempelig referendum met stemgeheim en een nog breder debat. Bovenstaande afwegingen in overweging genomen, pleiten wij voor het thema woningtekort voor jongeren. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik daarna ... Mevrouw Otten, Hart voor Haarlem.

Mevrouw Otten: Dank u wel, voorzitter. Het onderwerp en de uitwerking lijken al compleet uitgewerkt voor de burgerraad. Hart voor Haarlem ziet niet de meerwaarde van een burgerraad die bestaat uit actievoerders of als vertegenwoordiging van coalitiepartijen. Naar burgers luisteren, jazeker. Maar zorg dan dat de opkomst bij de verkiezingen omhooggaat, en verzin niet een nieuw middel boven op een bestaand middel. Het belast de ambtenaren nog eens een keer extra, wat toch al het werk niet aankan. Er moet mij ook even van het hart, wij zitten hier als volksvertegenwoordiging en wij worden al niet serieus genomen, gezien de weinig spreektijd. Op dit onderwerp zijn er al vijf partijen die niet eens meer mee kunnen praten. Graag zou ik daar ook een reactie op willen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Linder, ChristenUnie.

De heer Linder: Bedankt. Wij waren, wij staan er niet echt positief tegenover zo een burgerraad omdat wij vinden van we hebben niet voor niks verkiezingen gehad, wij zijn volksvertegenwoordiger en is onze plicht om te luisteren wat de inwoners willen, en daardoor zien wij het nut van een burgerberaad niet echt in. Maar goed, dat staat nu even niet ter discussie, dus gauw over naar onze keuze. Wij hebben, onze keuze valt op gezondheid. Niet tegen de andere omdat we die niet belangrijk vinden, maar wij hebben het gevoel dat we als we voor een pilot, en dat is het uiteindelijk, en dat, het gaat daar om te kijken of dit werkt of niet, dat wij CO2 te activistisch vinden wat een vertekend beeld zou kunnen geven van hoe dat burgerberaad werkt. En dat jeugdwooning, dat dit te klein is om daar een goed beeld in te krijgen, daarom dat wij voor gezondheid kiezen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Trompetter, Actiepartij.

De heer Trompetter: Ja, dank u wel. Het zal u niet verbazen dat wij voor CO2 kiezen als optie. Gezondheid vinden we ook wel belangrijk maar dat is toch iets waar wat nog met veel meer dingen speelt, luchtkwaliteit, Tata Steel, noem het allemaal maar op. Financiën, dus dat vinden we toch een beetje lastig. En qua wonen, wat we daar lastig aan vinden is dat we over heel veel dingen niet gaan. En met het CO2-onderwerp kunnen we juist wel dingen ophalen waar we wel over gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Nou, keurig binnen de tijd, mijnheer Trompetter, dank u wel. Wie kan ik hierna het woord geven? De heer Kuin van de SP.

De heer Kuin: Ja voorzitter, misschien goed toch om even te zeggen: het gaat hier over het kiezen uit drie voorstellen. Wij zijn faliekant tegen dat burgerberaad. En vooral omdat het ook nog eens bindend wordt als een meerderheid van die honderd mensen, wat het maximaal zijn, daarvoor is. Het is heel bijzonder, op een moment dat de raad de wijkraden afschaft met het argument dat ze onvoldoende achterban zouden hebben, en ik denk dat er meer dan honderd mensen in de wijkraden zitten bij elkaar, in ieder geval actief in zijn, en dat we nu ineens alle heil gaan verwachten van honderd gelote mensen. Heel bijzonder. Ik vind het bijzonder dat we een referendummogelijkheid hebben, maar dat niemand hier in de raad, bijna niemand, het zou aandurven om dat bindend te maken. En we durven het wel, we willen het wel geven aan honderd mensen en dan moeten vervolgens nog eens heel enthousiast over zijn dat honderd mensen iets uit gaan denken waar we vervolgens allemaal aan gebonden zijn. Ik begrijp hier helemaal niets van. Als ik vervolgens naar de ...

De voorzitter: Mijnheer Kuin, ik ga eventjes u onderbreken. Ik zie, mijnheer Trompetter wil een interruptie doen maar u heeft geen tijd meer. Helaas. Mijnheer Drost van GroenLinks.

De heer Drost: Ja, ik hoor eigenlijk allemaal een beetje raar dingen over het burgerberaad. Ten eerste hoor ik er gaan alleen activisten meedoen. Nou, ten eerste wordt er geloot.

De heer Kuin: Dat heb ik niet gezegd.

De heer Drost: Nee, ja, dat hoor ik hier in de zaal. Dat heeft u niet gezegd, dat hebben zij gezegd.

De voorzitter: Mijnheer Drost, u gaat ook door uw tijd heen. Sorry. Ja. Maar ...

De heer Drost: Maar het gaat erom ...

De voorzitter: Ik ga even terug naar ... Sorry. Het is inderdaad, het is vanavond heel lastig met de spreektijd. Maar ik wil toch aan mijnheer Kuin vragen, u stelt nu het burgerberaad ter discussie, dat is al besloten dat het er komt. We gaan het nu hebben over de onderwerpkeuze. Dit is een pilot en we gaan het hebben over de onderwerpkeuze. Dus kunt u nog meer ingaan op de mogelijke keuze?

De heer Kuin: Dit is mijn inleiding om te zeggen ... Is mijn inleiding om te beargumenteren dat er drie shitvoorstellen liggen, waar wij ... We zullen geen keuze maken in die drie voorstellen. En dat ben ik aan het uitleggen. En als dat niet mag dan ben ik klaar, dan ga ik ... En voor het geval het beeld ontstaat dat wij dit allemaal niks vinden, nee, we vinden het ook niks. Er zijn alternatieven, en ik begrijp echt niet waarom die alternatieven niet serieus worden besproken. Ik begrijp ook echt niet waarom we aan honderd willekeurige mensen de zeggenschap gaan geven terwijl wij hier partijen hebben opgericht met visies, met oplossingen, en wij hier gekozen zijn om tot oplossingen te komen. Wij zullen dus niet dat burgerberaad steunen, wij zullen niet kiezen voor de drie opties die voorliggen. En nog iets over die opties, er liggen twee opties voor die gaan over de gezonde stad, eentje over CO2-uitstoot. Allemaal gericht op het aanspreken van de burger. En dan gebruiken jullie allemaal woorden, zowel de insprekers als de verdedigers van dit verhaal, gebruiken woorden als van dan krijgen we draagvlak. Draagvlak met honderd mensen die een tijdje hebben nagedacht over oplossingen? Ik vind het onvoorstelbaar, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik ... Mijnheer Zandwijken van de Partij voor de Dieren. Gaat uw gang.

De heer Zandwijken: Allereerst willen we onze waardering uitspreken voor de initiatiefnemers van het burgerberaad, die ze in de steigers hebben gezet. We hebben zowel de voorstellen gezonde leefomgeving, CO2-reductie en jongerenhuisvesting besproken. Alle belangrijke onderwerpen. Deze onderwerpen spreken ons aan maar we kiezen toch voor CO2-reductie, daar de urgentie hierop het grootste is maar tegelijkertijd een onderwerp dat niet onder elke Haarlemmer echt leeft. Een brede blik vanuit de stad hierop zou kunnen helpen om alle inwoners actiever te betrekken bij CO2-reductie. Het argument om een pilot te starten met een behapbaar onderwerp, begrijpen we. Tegelijkertijd zou dat betekenen dat we anders pas over een paar jaar met een burgerberaad over CO2-reductie zouden kunnen beginnen, waarmee we kostbare tijd verliezen. De klimaatcrisis is nu.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Amand van Trots Haarlem.

De heer Amand: Trots. Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb nog 1 minuut 1, prima. Wij vinden van Trots Haarlem eigenlijk een beetje jammer dat we de wijkraden, en er zijn hele goede wijkraden, hele goede, waarom die in het proces niet meegenomen zijn. En dat is eigenlijk ons grootste bezwaar. Ik kan mensen die hier met spandoeken op de tribune staan, hele beste insprekers die misschien nog beter weet als ik en als u, dus wij vinden toch dat het even breder moet, ook met de wijkraden erbij, of de voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Even kijken, zijn er nog partijen met spreektijd die het woord willen voeren? Nee. Oké. Dan hebben we gehoord wat de keuze zei. Maar er zijn dus een heleboel partijen zonder spreektijd. Ik wil even voorstellen dat zij alleen eventjes aangeven voor welk voorstel zij kiezen. En dat is dus 1, voor de gezonde stad, 2 voor CO2-reductie, en 3 voor de jongerenhuisvesting. Nu zie ik dat de VVD net wegloopt en niet gaat meestemmen. Oké, dan gaan we even langs de partijen die geen spreektijd hadden. CDA heeft het al via GroenLinks laten zeggen. OPHaarlem, voor welke keuze bent u?

De heer Smit: Mevrouw de voorzitter, zonder toelichting maak ik geen keuze. Mevrouw de voorzitter, misschien maak ik überhaupt geen keuze, maar in ieder geval heb ik een toelichting nodig.

De voorzitter: Oké. Jouw Haarlem.

De heer Aynan: En datzelfde geldt ook voor Jouw Haarlem. We kunnen zonder onderbouwing hier niet zomaar een keuze gaan maken.

Mevrouw Çimen: Wij gaan voor gezonde stad.

De voorzitter: De gezonde stad. Oké. Even kijken, hoor. Zijn er nog anderen? Nee, de anderen hebben gesproken. Partij van de Arbeid, sorry.

De heer Abbasi: Wij gaan voor jongerenhuisvesting. En ik moet ook eerlijk zeggen dat jammer is dat we niet kunnen toelichten, maar goed, het is wat het is.

De voorzitter: Dat hebben wij gehoord en dat nemen wij mee ook in het presidium, dat is al eerder toegezegd om daarover te gaan praten. Even kijken, dan hebben we volgens mij iedereen gehoord en is er dan al een duidelijke keuze voor een onderwerp? Ik kijk even naar de griffier. Ja. Oké. O, sorry, sorry. Nee, o ja, er wordt ... Er is als we nu kijken naar degenen die wel gestemd hebben, dan zou het onderwerp wat verder uitgewerkt gaat worden zou CO2 zijn. Want daar hebben we GroenLinks, CDA en Actiepartij, en Partij voor de Dieren. Dus die, dat heeft de meeste stemmen. En ...

De heer Smit: '...', mevrouw de voorzitter. Zo kan ik ook met u meetellen. Maar ik dacht dat een commissie altijd op basis van een breed draagvlak tot een constatering kwam, ik vind het geen breed draagvlak.

De voorzitter: Mevrouw Otten, Hart voor Haarlem.

Mevrouw Otten: Uw microfoon staat ook nog aan. Ik vind het een idiote toestand, dit. We gaan over een burgerraad spreken, heel veel partijen hebben geen spreektijd meer, kunnen hun beslissing niet toelichten. Zo, ja, zo kan je toch geen democratie voeren? En dan gaan hebben we het over een burgerraad. Ik zou echt hier graag reactie op willen hebben.

De voorzitter: Ja. En ik denk dat er, de stuurgroep heeft voorbereidend werk gedaan, die heeft hier toegelicht welke keuzes er voorliggen. U heeft daar allemaal voldoende informatie ook over gehad. En ja, door de afspraken over de spreektijden, dat heb ik ook van tevoren aangekondigd, en dat is een lastig onderwerp, dat komt ook tot een nieuwe vergaderorde dat we op tijd klaar moeten zijn, dat daardoor de spreektijden ook worden ingegeven zodat als mensen naar een volgende vergadering moeten dat daar ook naartoe kunnen en dat die kan beginnen. Dus dit is, in een nieuwe situatie is het een beetje een lastige situatie maar ik zou aan de groep willen vragen: heeft u hier reactie op, om met dit onderwerp zo verder te gaan of ...

Mevrouw Van der Windt: Ik zie dat er behoorlijk verdeeld gestemd is en dat ook een groot deel zich onthouden heeft. Ik denk dat we in de stuurgroep mee terugnemen en daarop terugkomen.

De voorzitter: Ik zie nog een mevrouw Otten.

Mevrouw Otten: Ja, dan benut ik mijn laatste minuut om te zeggen dat ik dit absoluut geen democratie vind en een schande vindt voor dit onderwerp dat het zo gaat.

De voorzitter: Sorry, u doet een voorstel en wij nemen ook mee dat dit, dat hier bezwaar tegen wordt ingebracht, dus dat is wel democratie. De heer Trompetter wil wat zeggen.

De heer Trompetter: Ja, wat ik wou zeggen is het volgende. Als ik goed geteld heb, is het democratisch proces zijn er elf zetels nu voor het CO2-voorstel, acht voor jongerenhuisvesting en vijf voor gezondheid. En wat ik ook wil melden is dat de stuurgroep nog steeds openstaat voor oppositiepartijen. De uitnodiging is ook geweest en daar is geen gebruik van gemaakt. Dus als jullie dat alsnog willen doen, ligt het gewoon open.

De voorzitter: Maar dan stellen we nu vast dat er dus geen besluit nog wordt genomen over het onderwerp. Ja, of ... Nou ja ... Sorry, mag ik even ... Even korte schorsing. Oké, mag ik u vragen weer te gaan zitten. Ja. Oké, mijnheer Smit, mijnheer Wiedemeijer, als u ... Heel fijn, dank u wel. Oké. Het is inderdaad een bijzondere situatie. We komen nu even terug met, vanuit de stuurgroep met het voorstel dat zij gehoord hebben wat er

hier gezegd is, dat zij het gaan bespreken en dat zij terugkomen met een voorstel hoe hiermee verder te gaan. Dus dat is nu de stand van zaken. Dus wordt even geen keuze gemaakt maar wel wordt er meegenomen wat hier gezegd is, en daar komt een voorstel voor. Dus dat is wat nu de stand van zaken is. En ik wil voor nu in ieder geval de stuurgroep heel hartelijk bedanken voor het werk wat verricht is en de toelichting die gegeven is, en daarmee de vergadering afsluiten. Mijnheer Trompetter, u wilt nog ...

De heer Trompetter: Nou, ik heb nog wel een vraag, want er is wel iets van gestemd. En zijn ook heel veel onthoudingen geweest, hoe dat dan, hoe deze vergadering dan gelezen wordt, de uitkomst hiervan. Kunt het wel terugsturen maar als zij met hetzelfde verhaal weer terugkomen naar deze zelfde commissie zal de uitkomst waarschijnlijk hetzelfde zijn.

De voorzitter: Maar daar gaat u even onderling mee over in gesprek hoe dit hier een voorstel op terugkomt. Oké, dan, nou, dank ik u hart...

De heer Van Kessel: Voorzitter, voordat u afsluit nog een punt van orde alstublieft. Punt van orde is, en dat is eigenlijk een vraag aan de voorzitter of misschien aan de stuurgroep, maar vinden zij het nog van belang om de mensen die geen spreektijd hebben gehad meer voor dit onderwerp, om die nog te horen? Ik denk dat voor een burgerberaad, dat luisteren een groot goed is. Dus mijn suggestie zou zijn dat de stuurgroep nog even ophaalt bij degenen die niet het woord hadden vanavond hoe die erin staan.

De voorzitter: Stuurgroep. Ja. Nou, ik hoor dat dit akkoord is, dank u wel.

De heer Trompetter: Dan stel ik wel voor dat wij niet gaan vragen aan de fracties die geen spreektijd hadden maar dat die fracties zich melden bij de stuurgroep. Anders moeten wij gaan uitzoeken wie geen spreektijd had.

De voorzitter: De stuurgroep komt terug met een voorstel en neemt mee wat er hier gezegd is.

9. Sluiting

De voorzitter: Ik ga de vergadering sluiten, ik wil u hartelijk danken voor uw inbreng. En ik dank ook mensen op de tribune en ik wil u vragen, ik wil u vragen als bestuur, commissie bestuur, wilt u nog even blijven zitten? Ik sluit de vergadering, vraag wel om nog eventjes hier te blijven zitten. Dank u wel.